230496

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

19 апрель, жума, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. № 77 (1330)

ЖАН КЛОД РИШАР:

ТАРИХАН ҲАМКОРЛАРМИЗ

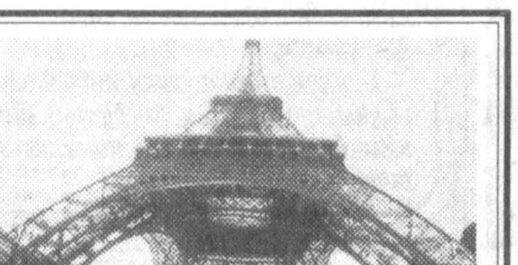

Франция — кўҳна ва мафтункор юрт. Инсоният руҳи улуғворлиги ва тафаккур гулшанини бағрига жо айлаган диёр. У қадим-қадимдан ўзининг жамоли, бетакрор маданияти ва осори-атиқалари билан дунё аҳлини ром этиб келмоқда. Машҳур файласуф, олим, ёзувчию хонандалар ватани Франция — бугун жаҳондаги иқтисодий, сиёсий, илм-фан, маданият соҳаларидаги тадбирларда фаол иштирок этаётган давлатлардан бири.

Тарихга назар солсак, Ўзбекистон-Франция муносабатлари узоқ ўтмишга бориб тақалишини кузатиш мумкин. Гарчанд, турли қитъаларда жойлашган бўлса-да, икки мамлакат халқлари ҳамкорлигига жуғрофий сарҳадларнинг узоқлиги ҳам тўсиқ бўлолмади. Икки халқ ўртасидаги савдо-сотиқ ишлари ва расмий алоқалар соҳибқирон Амир Темур замонидаёқ йўлга қўйилган эди. Бу нафақат икки халқни, балки Шарқ билан Ғарб дунёсини янада яқинлаштиришга хизмат қилди. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг 1993 йил кузида Францияга давлат ташрифи халқларимиз ўртасидаги ана шу яқин алоқалар анъанасини қайта тиклади. Давлатимиз раҳбарининг Францияга навбатдаги сафари арафасида Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбири Франциянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жан Клод РИШАР билан суҳбатлашди.

— Элчи жаноблари, айтингчи, Франция ташқи сиёсатида Ўзбекистон қандай ўрин тутади?

— Франция Марказий Осиё минтақасидаги сиёсатида Ўзбекистонга алоҳида эътибор бермоқда. Ўзбекистон минтақадаги иқтисодий жиҳатдан энг барқарор давлат десам муболаға бўлмайди. Қолаверса, Франция Ўзбекистонга ўзининг Марказий Осиёдаги стратегик ҳамкори сифатида қараб, узоқни кўзлаб иш юритаяпти. Ҳатто, Франция Республикаси Миллий кенгаши ва Сенатида «Франция-Ўзбекистон» депутатлар гуруҳи тузилган. Элчихонамиз қошида эса Марказий Осиёни тадқиқ этиш институти ташкил этилган.

Ҳар қандай муносабат заминида иқтисод ва ўзаро манфаатлар ётади. Иқтисод эса ўз навбатида тадбиркорларга таянади. Сўнгги пайтларда француз ишбилармонлари Ўзбекистон билан жиддий қизиқиб қолдилар. Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар самарали натижалар бераётгани, бу ерда хорижий сармоялар учун яратилган қулай шарт-шароитлар француз ишбилармонларини руҳлантирмоқда. Парижда улар ташаббуси билан икки мамлакат ҳамкорлиги бўйича махсус гуруҳ фаолият бошлади. Кўриниб турибдики, Ўзбекистон Франция учун муҳим иқтисодий ва сиёсий ҳамкорга айланиб бораётир.

— Француз фирмалари Ўзбекистонда икки мамлакат имкониятлари даражасида фаолият юритаяптиларми?

— Дарҳақиқат, жуда ўринли савол бердингиз. Тан олиш керак, мамлакатларимиз ўртасида йўлга қўйилган иқтисодий ҳамкорлик ҳали мавжуд имконият даражасида эмас. Француз фирмалари Ўзбекистон бозорида масалан, германиялик рақобатчиларидан анча ортда қолаяпти. Немис тадбиркорларининг бу борадаги муваффақиятини мен Германия билан анъанавий алоқаларда деб биламан. Лекин, француз ишбилармонларини ҳам қўл қовуштириб ўтирибди, деб бўлмайди. Айни вақтда 20 га яқин француз фирмаси Ўзбекистон билан ҳамкорликни йўлга қўйган. Бухорода бунёд этилаётган нефтни қайта ишлаш заводи қурилиши бўйича ўтказилган халқаро тендерда француз фирмаси ғолиб чиқди. Бунёдкорлик ишлари бошлаб юборилганига эса бир йил бўлди. Завод қурилиши бўйича тузилган лойиҳанинг фақатгина технология қисми 260 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Ана шу маблағнинг тенг ярми француз ишбилармонлари сармоясидир. Франциялик банк эгалари ҳам Ўзбекистон билан манфаатли ҳамкорликни бошлади. Айни вақтда «Сосьетеженерал», «Креди комерсиаль де франс», «Париба» каби йирик француз банклари Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки билан мустаҳкам алоқа ўрнатган. Уларнинг баъзилари, ҳатто Ўзбекистонда ўз ваколатхонасига эга.

Ҳозирги қилинаётган ишларнинг бари — катта ҳамкорликнинг бошланиши. Французларда «Париж бир кунда қурилгани йўқ» деган мақол бор. Шундай экан, ҳамкорлигимиз истиқболи ҳали олдинда. Ҳамкорлик ва дўстлик борасидаги куч-ғайратларни эса бирлаштириш вақти келди.

— Ўзбекистон раҳбарининг Францияга сафаридан қандай натижалар кутилмоқда?

— Шуни ишонч билан айтишим мумкинки, Президент Ислом Каримовнинг Францияга ташрифи самарали бўлади. Айни вақтда Парижда ушбу сафарга катта тайёргарлик кўрилаяпти. Маълумки, икки йил муқаддам Ўзбекистон раҳбарининг Францияга ташрифи чоғида мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни янги босқичга кўтариш учун ҳуқуқий асос яратилди. Бўлажак ташриф эса икки мамлакат муносабатларида янги қирраларни очади. Буни Парижда имзоланадиган битимлардан ҳам билса бўлади. Жумладан, ташриф давомида экспорт маҳсулотларига икки томонлама солиқ солмаслик, сармояларни ўзаро рағбатлантириш ва ҳимоялаш ҳамда дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантириш тўғрисидаги ўнга яқин бошқа муҳим ҳужжатлар имзоланади.

Биз бир-биримизни бутун кашф этаётганимиз йўқ — тарихан ҳамкорлармиз. Лекин, сўнгги беш йил ичида биз яна ҳам «яхшироқ танишиб» олдик. Шу боис, бундан буён имзоланадиган ҳар бир янги ҳужжат муносабатларимизни янада мустаҳкамлайди, ўзаро манфаатли ҳамкорликка хизмат қилади. Бу борадаги фикрларимиз ҳам муштаракдир.

— Ўзбекистон Президентининг Францияга ташрифи Парижда буюк саркарда ва давлат арбоби соҳибқирон Амир Темур номи билан боғлиқ юбилей тадбирлари ўтказилаётган пайтга тўғри келди. Айтингчи, Францияда соҳибқирон Амир Темур шахсига муносабат қандай?

— Дарҳақиқат, Президент Ислом Каримовнинг мамлакатимизга сафари чоғида Парижда «Темурийлар даврида фан, маданият ва маорифнинг гуллаб-яшнаши» деб аталган Ўзбекистон ҳафталиги бошланади. Бир вақтнинг ўзида ЮНЕСКО раҳнамолигида саркарда Амир Темур юбилейига бағишланган конференция ўтказилади. Хуллас, бу кунлар нафақат Ўзбекистон ва Франция, балки бутун Европа ҳаётида катта воқеа бўлади.

Маълумки, ўрта асрларда соҳибқирон Амир Темур ва Франция қироли Карл VI ўзаро алоқаларни мустаҳкамлаш мақсадида бир-бирларига мактуб йўллашган. Буни Франциялик ҳар бир мактаб ўқувчиси тарих дарсликларидан яхши билади. Умуман, Амир Темур шахсига нисбатан французларнинг ҳурмати баланд. Тасаввур қилинг, дунёни ярмига ҳукми ўтадиган жаҳонгир Европа мамлакатлари орасида, айнан, Франция билан дўстона алоқаларни ўрнатишга аҳд қилди. Бу ўз навбатида Франциянинг ўрта асрларда Европада тутган катта мавқеидан дарак беради. Француз олимларининг бир неча авлоди узоқ йиллардан буён Темур ва Темурийлар даври ҳақида илмий-тадқиқот ишлари олиб борадилар. Парижда дунёнинг бошқа бирор мамлакатида қиёси бўлмаган — «Темурийлар тарихи ва санъатини ўрганиш Франция-Ўзбекистон маданий алоқалари уюшмаси» фаолият кўрсатиб келмоқда. Ҳозир уюшманинг «Темурийлар» номли журнали ҳам нашр этилади. Журнал француз ўқувчисига, асосан, Темур ва Темурийлар замонаси, умуман, Ўзбекистон тарихи ҳақида ҳикоя қилади. Унда машҳур тарихчи олимларнинг мақолалари чоп этиб борилади. Шуниси қувончлики, нашрнинг оммавийлиги кундан-кунга ортиб бормоқда. Уюшма раиси, машҳур француз Темуршуноси Люсьен Керэн Ўзбекистоннинг «Шуҳрат» медали билан тақдирланиши икки мамлакат ўртасидаги фан ва маданият соҳасидаги ришталарни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади. Шуни ҳам айтиш керакки, Париждаги катта театрлардан бири апрель ойининг охирларида соҳибқирон Амир Темур ҳаётига бағишланган янги асарни мухлисларга ҳадя этади.

Хулоса қилсак, Президент Ислом Каримовнинг Францияга сафари икки мамлакат дўстлигини янада мустаҳкамлайди, халқларимиз ўртасидаги борди-келдини ривожлантиради. Ўзбеклар сўзи билан айтганда, меҳр-оқибат кучаяди.

Сангин ЖАББОРОВ суҳбатлашди. (ЎзА).

• Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг бешинчи сессияси олдидан

ҚОНУНГА ИТОАТКОРЛИК ФУҚАРОЛИК БУРЧИМИЗДИР

Амирқул РАҲМОНОВ,
Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети халқаро ҳуқуқ факультетининг III курс талабаси.

«Халқ сўзи» анкетаси:

1. Бугун парламентимиз олдида турган энг муҳим вазифалар нималардан иборат, деб ҳисоблайсиз?

2. Олий Мажлис бешинчи сессияси муҳокамасига киритилган қайси масала хусусида фикр юритмоқчисиз?

3. Қонунларнинг ижроси учун ўзингизни қанчалик дахлдор, деб ҳисоблайсиз?

— Маълумки, қабул қилинган ёки қилинаётган қонунларнинг пухта, ҳаётий ҳамда адолатли бўлиши парламентимизнинг бош мақсади ва энг муҳим вазифасидир. Айни пайтда унинг фаолиятига қараб давлатимиз ҳақида фикр юритиш мумкин.

Ҳаёт шитоб билан ўтиб бормоқда. У билан баробар қадам ташлаш, қонунларнинг ҳаётий, долзарб бўлиши учун уларни вақти-вақти билан ўзгартириб туриш, қўшимчалар киритиш талаб қилинади. Шунингдек, менинг назаримда уларнинг тили ва ифода услубини ҳам янада соддалаштириш керакка ўхшайди. Қадимги Рим сиёсий арбоби ва файласуфи Сенека таъбири билан айтганда, қонун — содда, лўнда тилда ифодаланиши лозим, токи уни энг одми одамлар ҳам ёдда тутсинлар. Менимча, қонун чиқаришда масаланинг шу жиҳатига ҳам алоҳида эътибор бериш зарур.

2. Барчамизга яхши маълумки, жорий йилда халқимиз мамлакатимиз мустақиллигининг 5 йиллигини кенг нишонлайди. Мустақилликка эришганимиздан сўнг ўтган давр мобайнида республикамизда кескин ўзгаришлар юз берди, чуқур иқтисодий ислоҳотлар амалга оширилди.

Бугунги кунда Россия сиёсий саҳнасида вужудга келган вазият бизни мустақилликни мустаҳкамлаш сари янада дадил қадамлар қўйишга, ягона куч бўлиб бирлашишга ва ҳаракат қилишга, ватанимиз мустақиллигига дарз етказадиган ҳар қандай кучга қарши туришга ундайди. Шу маънода Олий Мажлиснинг навбатдаги сессиясида кўрилиши кўзда тутилаётган «Миллий хавфсизлик тўғрисидаги» қонун лойиҳаси эътиборга лойиқдир.

3. Мамлакатимиз Президенти Ўзбекистоннинг бозор иқтисодиётига ўтиш йўлининг 5 та муҳим тамойилини кўрсатиб берди. Шулардан бири Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларининг устиворлиги тамойилидир. Қаердаки қонунларга амал қилинадиган, унинг нормалари бажариладиган бўлса, ўша жойда тартиб-интизом ва осойишталик бўлади. Қонунларга итоат этиш барчамиз учун мажбурият, айни пайтда фуқаролик бурчимиздир. Унга жамиятда қанчалик амал қилиниши ҳаммамизга бирдек боғлиқ. Ҳар биримиз қонун ижроси учун масъулдирмиз. Буюк файласуф Гераклит айтганидек, «Қонун халқнинг таянчи, уни ҳимоя этувчи қўрғондир. Бу қўрғонни муҳофаза қилиш шарт».

Шундай экан, қонун ижросини таъминлаш учун барча бирдек қайғуриши лозим. Бунинг учун эса, уларни ўрганиш ва ҳуқуқий билимларни мунтазам ошириб бориш зарур. Буларсиз ҳуқуқий давлат ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Чунки ҳуқуқий давлатни ҳуқуқий саводхон фуқаролар қуради.

БАЙРАМ ТУҲФАСИ

Мустақил Ўзбекистоннинг хорижий давлатлар, халқаро ташкилотлар билан алоқалари кенгайиб бормоқда. Бу мамлакатимизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги обрў-эътибори ортиб бораётганидан, танлаган тараққиёт йўлимизнинг давлат арбоблари, сиёсатшунослар томонидан тобора эътироф этилаётганидан далолатдир.

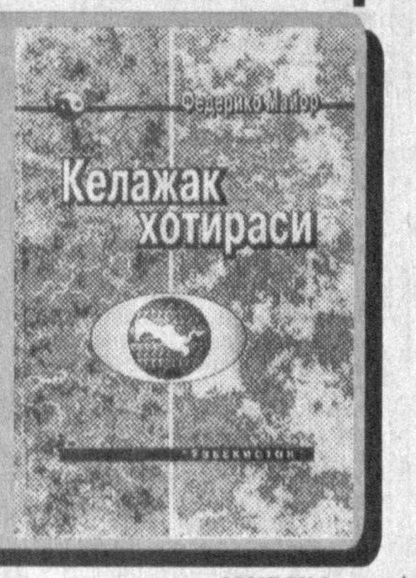

Президент Ислом Каримов Фармонига биноан 1996 йил Амир Темур йили деб эълон қилинди. Буюк соҳибқирон таваллудининг 660 йиллиги нафақат мамлакатимизда, балки чет элларда ҳам кенг нишонланади. Жумладан, 22 — 27 апрель кунлари ЮНЕСКОнинг Париждаги қароргоҳида ана шу қутлуғ санага бағишланган «Темурийлар даврида илм-фан, маданият ва таълимнинг гуллаб-яшнаши» мавзуида ҳафталик ўтказилади. Бу мазкур халқаро ташкилотнинг теран тарихимизга, бой маданий меросимизга бўлган эътибори рамзидир.

Ана шу байрам арафасида «Ўзбекистон» нашриёти ЮНЕСКОнинг Бош директори Федерико Майорнинг «Келажак хотираси» номли асарини чоп этди. Асарда атоқли олим ва жамоат арбобининг чуқур фалсафий қарашлари, дунёни янада мукаммал кўриш истагидан туғилган орзу-умидлари, инсон ва табиат муносабатларининг нозик қирралари хусусидаги ўйлари ўз ифодасини топган. Билимнинг инсон ва жамият ҳаётидаги беқиёс ўрни, маданий меросга муносабат, тараққиёт баробарида атроф-муҳитни асраб-авайлаш борасидаги фикр ва мулоҳазалари баён этилган.

«Келажак хотираси» китоби Парижда Амир Темур ҳафталиги кунлари кенг китобхонлар оммасига тақдим этилади.

(ЎзА)

ИСЛОМОБОДДАГИ АНЖУМАН

Покистон пойтахтидаги энг йирик «Мэриотта» меҳмонхонасида буюк саркарда Амир Темур таваллудига бағишланган тантанали анжуман бўлиб ўтди.

Ушбу тадбир Ўзбекистон Республикасининг Покистондаги элчихонаси ҳамда мамлакатдаги темурийлар жамияти фаоллари ташаббуси билан ўтказилди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикасининг Покистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Наим Ғоибов Амир Темурнинг жаҳон тарихида тутган ўрни, темурийлар даврида фан ва маданият ҳамда савдо алоқалари хусусида сўзлади.

Анжуман иштирокчилари Покистон ва Марказий Осиё халқлари ўртасидаги сиёсий-иқтисодий, шунингдек маданий алоқаларнинг ривожланишида Амир Темурнинг хизматлари беқиёс эканини қайд этишди.

ЧАВАНДОЗЛАР МАЙДОНГА ТУШДИ

Сурхондарё вилоят отчопарида от спорти бўйича Ўзбекистон Республикаси биринчи спартакиадаси бошланди.

Унда тўққиз вилоятдан таниқли чавандозлар иштирок этмоқда. Бир ҳафта давом этадиган беллашувда республика ва халқаро тоифадаги спорт усталари қатори ёш чавандоз йигит-қизлар ҳам куч синашади. Мусобақа дастуридан чавандозликнинг от ўйнатиш, тўсиқлардан сакраш, ўттиз километрлик масофада мураккаб табиий тўсиқлардан ўтиш каби турлари ўрин олган.

ЯНГИЛИКЛАР

Кеча, бугун, эртага

«Халқ сўзи» ва «ЎзА» мухбирлари хабар қиладилар

Саттор Йўллиев Ангор туманидаги К.Тўлакова номли жамоа хўжалигида оз эмас, кўп эмас қирқ йил тер тўкиб меҳнат қилди. У нафақага чиққанда ҳам тиниб-тинчимади: ҳозирда хўжаликдан ижарага ер олиб, фермерлик билан шуғулланаётир. Бу ишда унга икки ўғли ва уч қизи кўмакдош.

Саттор бобо 20 сотих майдонга карам экиб, иссиқхонада мўл ҳосил етиштирди. Умумий майдоннинг қолган қисмига помидор, бодринг ва картошка экинлари етиштирилади.

СУРАТДА: Саттор бобо ўғли Абдужаббор билан.

ФУТБОЛ МУСОБАҚАСИ ОЛДИДАН

Ўзбекистон Республикаси Футбол федерациясида олий лига ва биринчи лига футбол жамоалари ўртасида Ўзбекистон бешинчи миллий чемпионати очилишига бағишланган учрашув бўлди.

Чемпионат 20 апрель куни бошланади ва олий лигада 16 та, биринчи лигада эса 27 та футбол командаси беллашади.

Журналистлар билан учрашувда Республика Футбол федерацияси бош котиби Зокир Қурбонов сўзга чиқиб, бу йилги футбол чемпионати Республика Вазирлар Маҳкамаси мамлакатимиз футболини юқори даражага кўтариш учун «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилган йилда бўлиб ўтишини таъкидлади.

Журналистлар билан учрашувда Ўзбекистон миллий терма жамоасининг ўйинлари жадвали ҳамда ҳакамларнинг ишига янгича ҳақ тўлаш, «Пахтакор» командасининг 40 йиллиги юбилейини нишонлаш ва «Пахтакор-79» хотира мусобақасини ўтказишга доир масалалар ҳам кўриб чиқилди.

ХАЙРЛИ ТАКЛИФ

Эрон кутубхоналарида темурийлар даврига оид форсий тилда ёзилган кўплаб адабиётлар ва ҳужжатлар сақлаб келинмоқда.

Ўзбекистон Фанлар Академиясининг Шарқшунослик институтига ташриф буюрган Теҳрон ва Шероз университетларининг темуршунос олимлари ўзбекистонлик ҳамкасбларига Ўзбекистон ва Эронда сақланаётган соҳибқирон ва унинг авлодлари ҳаёти ва фаолиятига тегишли қўлёзмаларнинг тўлиқ рўйхатини тузиб, биргаликда тадқиқ этишни таклиф қилишди.

УШБУ СОНДА:

2 БИЗНЕС МАКТАБИ — МЕНЕЖМЕНТ НИМА?

3 ТАЛМОВСИРАШ — МАЪНАВИЯТ — ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ ТАЯНЧИ

4 ТАРИХИЙ ҲАҚИҚАТ ДЕБОЧАСИ — САРҲАДЛАРИМИЗ ҲИМОЯСИ ИШОНЧЛИ ҚЎЛЛАРДА

Колибактериоз шу пайтгача паррандаларнинг кушандаси эди. Ўзбекистон ветеринария илмий-тадқиқот институти олимлари томонидан яратилган яна учта вакцина илмий ва амалий синовдан муваффақиятли ўтди: энди бу кушандага «қирон» келадиган бўлди.

М.Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясида Ўзбекистон халқ артисти, бастакор Сулаймон Юдаков таваллудининг 80 йиллигига бағишланган хотира кечаси бўлди.

Кечада таниқли бастакорлар, артистлар, санъатшунослар Сулаймон Юдаковнинг улкан истеъдоди, тинимсиз ижодий меҳнат натижасида Ўзбек опера санъатига қўшган муносиб ҳиссаси ҳақида гапиришди.

Ҳамза номидаги ўзбек давлат драма театри жамоаси Ф.Богдановнинг «Тунги меҳмон» драмасини томошабинлар ҳукмига ҳавола этди. Уни республикада хизмат кўрсатган артист Ёдгор Саъдиев саҳналаштирди. Драмада ҳар қандай жиноят жазога маҳкум экани, одамлар доимо бир-бирига ишонч билан яшаши лозимлиги ҳикоя қилинади.

СУВЧИЛАРНИНГ ХАЛҚАРО КЕНГАШИ

Бухорода сув сифатини ошириш масалаларига бағишланган халқаро кенгаш бугун ўз ишини якунлайди.

Унда Ўзбекистон, Қозоғистон, Туркманистон, Тожикистон, Қирғизистон ҳукуматлари вакиллари ва АҚШлик мутахассислар иштирок этмоқдалар.

Анжуман Америка халқаро тараққиёт агентлиги (ЮСАИД) ташаббуси билан ўтказиляпти. Уч кун давомида унинг қатнашчилари Марказий Осиёда, жумладан, Орол минтақасида сувнинг сифатини ошириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилиб, бу борада дастур ишлаб чиқдилар.

Тошкент отчопарида жойлашган машина бозори талабга жавоб бермаслиги, торлиги туфайли янги жойга — «Сирғали-6» даҳаси ҳудудига кўчирилди.

Янги бозорнинг ер майдони 14 гектардан иборат бўлиб, унга 4000 та машина сиғади.

Наманганда ўз-ўзини бошқарув органларининг фаолияти якунлари ва уларга бўладиган навбатдаги сайловга тайёргарлик масалаларига бағишланган вилоят семинар-кенгаши бўлиб ўтди.

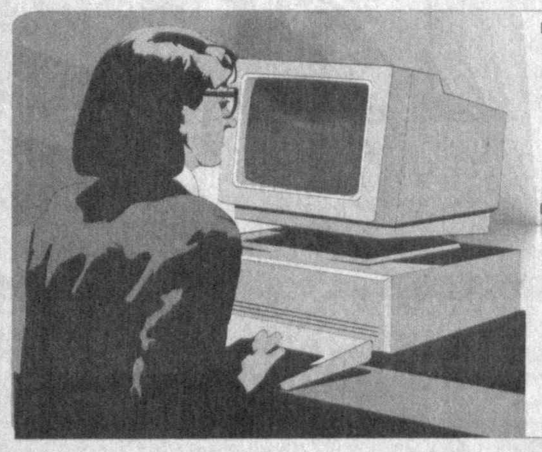

БИЗНЕС МАКТАБИ

БОЗОР КОНЪЮКТУРАСИ

Бозор конъюктураси муайян даврдаги бозор ҳолати, бозорда мувозанатнинг мавжудлиги ёки бузилганлиги билан характерланади. Шунга кўра, бозор конъюктураси ижобий ва салбий, қулай ёки ноқулай бўлиши мумкин. У талабнинг ошиши билан характерланса, сотувчи учун қулай, чунки у товарини қимматга сотиб, ортиқча даромад кўради. Агар бозорда таклиф ортиқлик қиладиган бўлса, конъюктура харидор учун қулай бўлади — товарни арзонга олиб, бундан наф кўради.

Бозор конъюктурасини ўрганишда таҳлил этиладиган асосий масалалар: ишлаб чиқариш, талаб ва таклиф; товар ва уни сотиш; халқаро савдо; нархлар ҳолатлари; бир-бир ярим йил учун олдиндан башорат қилинадиган айрим тахминлар.

Бозорнинг келажакдаги ҳолатини ишлаб чиқаришнинг техникавий аҳволи, унга сарфланган қўшимча ресурслар ва уларниг қайтим бериш муддатлари, товар заҳиралари ўсиши, экспорт ва импорт, шунингдек, нарх-наводаги ўзгаришлар йўналишига қараб аниқлаш мумкин. Бу билан товарлар таклифи ўрганилади.

Бозор конъюктураси тахминлари миллий, регионал ва жаҳон бозорларига, айрим товарларга нисбатан аниқланади. Бозор конъюктурасини олдиндан кўра билиш иқтисодий тангликка йўлиқмаслик, бозор мувозанатига эришиш шарти ҳисобланади.

ДИЛЕР

Дилер — ишбилармон савдогар (фирма); ўз ҳисобига ва ўз номидан қимматбаҳо қоғозлар, товарлар, валютани аввал харид қилиб, сўнгра қимматига сотишдек тижорат ишлари билан шуғулланади. Дилер, шунингдек, брокерлар, бошқа дилерлар, мижозлар ўртасида воситачилик қилиши ҳам мумкин. Дилер баъзан брокер сифатида иш кўради, аммо унинг фаолиятида воситачилик эмас, мустақил савдо қилиш устун туради. Бинобарин, у сотиб олинган товарларнинг эгаси ҳисобланади. Дилернинг брокер ва савдо агентидан фарқи — даромад миқдори мукофотлар ва тўловлардан эмас, балки сотиб олинадиган ва сотиладиган товарлар нархи ўртасидаги фарқдан тушадиган фойдадан ташкил топади.

ИШБИЛАРМОНЛАР УЧУН ЎҚУВ МАРКАЗИ

Қорақалпоғистондаги «Жергиликли саноат» концернида янги тажрибага қўл урилди.

Бу ерда концерн ихтиёридаги корхоналар ва муассасалар учун ишчи кадрлар тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш, замонавий технологияларда ишлаб чиқарилган халқ истеъмол молларининг техник ҳужжатларини ҳамда маҳсулотларнинг сифат белгисини тайёрлайдиган мутахассислар етказиб берадиган хўжалик ҳисобидаги ўқув маркази ташкил этилди.

Ўқув марказида Қорақалпоғистон бандлик жамғармаси билан келишилган ҳолда 9 та ўқув гуруҳи очилди. Уларда 85 киши қисқа муддатда гиламдўзлик, тўқувчи, тикувчи-моторист сингари мутахассисликлар бўйича ўқиб, махсус гувоҳномаларга эга бўлди. Бандлик жамғармаси ўқиётганларга стипендия, ўқитувчиларга маош бериш ва бошқа мақсадлар учун 110 минг сўм миқдорида маблағ сарфлади.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

Юртимизда Қувасой чиннисининг довруғини эшитмаган киши бўлмаса керак. Дарҳақиқат мазкур шаҳардаги «Исфайрам» ҳиссадорлик жамияти корхонасида ишлаб чиқарилаётган чинни чойнак, пиёла, лаган каби маҳсулотлар, турли хил совғабоп буюмлар мажмуи ўз нафислиги, бежиримлиги, юксак сифати билан ажралиб туради. Шу боис бу ерда тайёрланаётган маҳсулотлар нафақат юртимизда, балки Ҳамдўстлик мамлакатларида, қатор хорижий давлатларда ҳам харидорларга манзур бўлаётир.

Суратларда: коса қоплаш цехи ишчиси Тўхта Холматов ва саралаш цехининг ишчиси Барнохон Эралиеваларни кўриб турибсиз.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ
олган суратлар.

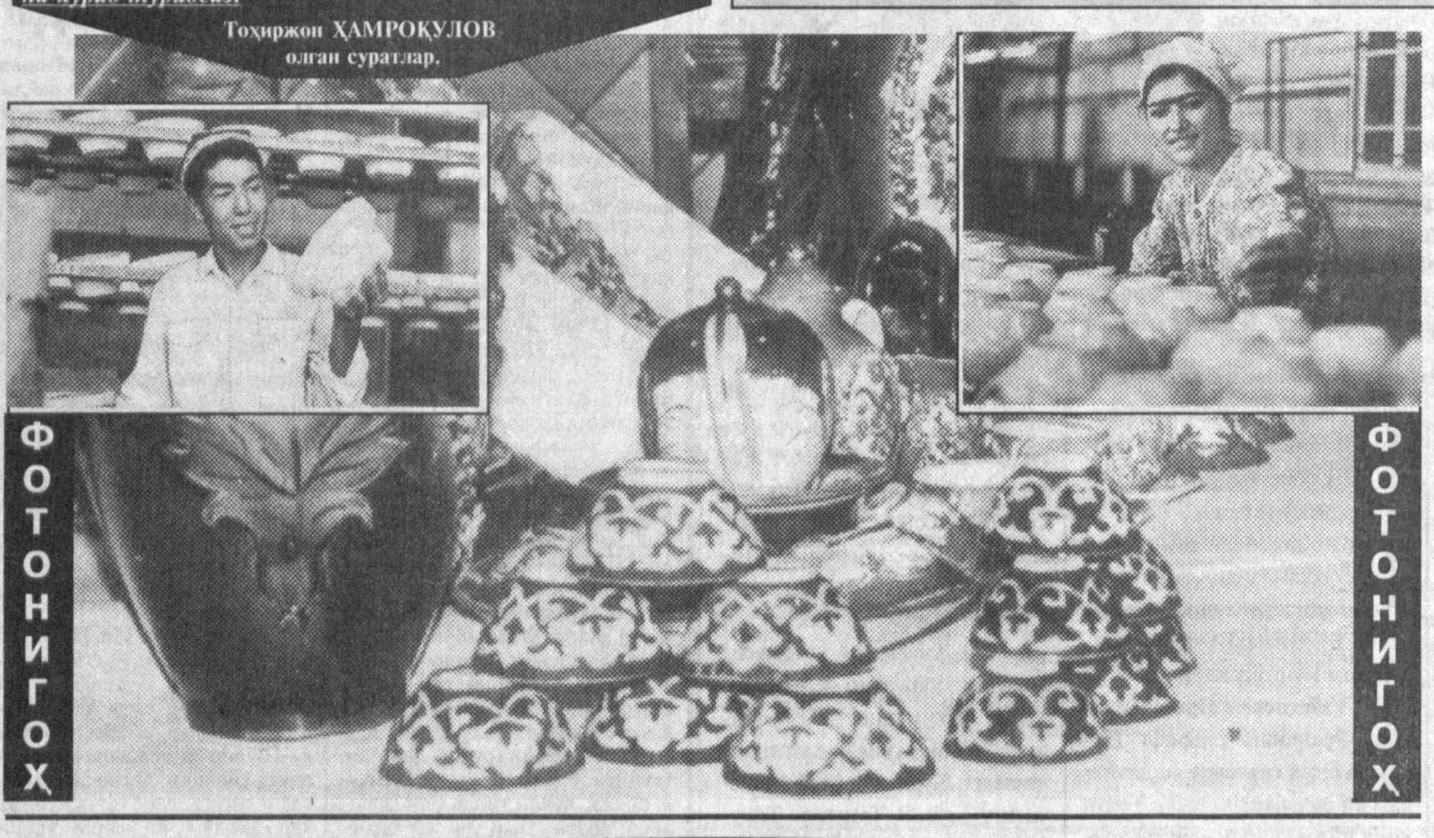

НАЗОРАТ ГУРУҲИ ТУЗИЛДИ

Самарқанд вилоят ҳокимлигида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш, кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш масалаларига алоҳида эътибор билан қаралмоқда.

Қолаверса, вилоят ҳокими топшириғи билан бир қанча туманларда бу ишнинг қандай ташкил этилганлиги чуқур текширилди ва таҳлил қилинди.

Аҳвол эса бу борада жиддий ташвишга сабаб борлигини кўрсатди. Масалан, Самарқанд шаҳрида 6,2 миллион сўм, Ургутда 9,6 миллион сўм, Самарқанд туманида 4,6 миллион сўм маблағ ўзлаштирилмасдан қолган. Гўзалкент туманидаги қишлоқ фуқаролари йиғинларида 349 минг сўм, Сиёб туманида 12,4 минг сўмлик ноқонуний тўловларга йўл қўйилганлиги аниқланди.

Вилоят ҳокими бу борада жиддий назорат ўрнатиш учун ўз фармойишига биноан махсус ишчи гуруҳи тузди. Ушбу гуруҳ таркибига вилоят молия-иқтисод, банк ва бошқа бошқармалар бошлиқлари, соҳанинг етакчи мутахассислари киритилди.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

· *Қишлоқда хизмат маданияти*

КУНИГА УЧ МИЛЛИОН ТУШАЯПТИ

ҚИБРАЙ туманида мевали боғлар, токзорлару экинзорлар оз эмас. Аммо 150 мингга яқин аҳоли яшашини ҳисобга олган туман ҳокимлиги раҳбарияти қишлоқларда маиший хизмат кўрсатиш шаҳобчаларини кўпайтириб, боғ ва дала юмушидан бўшаб қолган кишиларни иш билан таъминламоқда.

— Ҳудудимизда ўнта жамоа хўжалиги, иккита шаҳарча ва ўнта қишлоқ фуқаролар йиғини бор, — дейди туман ҳокимлигининг иқтисодий масалалар бўйича масъул ходими Аброр Абдазов. — Яқинда қишлоқ ва шаҳарчаларда маиший хизмат шаҳобчаларининг ҳар бирини алоҳида ўрганиб чиқдик. Натижа шуни кўрсатдики, аҳвол ҳамма жойда ҳам бир хил эмас экан. Масалан, Қибрай шаҳарчасида 14 мингдан зиёд киши яшайди. Битта ҳаммом, олтита сартарошхона, бешта пойабзал таъмирлаш устахонаси ва қирқ уч турдаги бошқа маиший хизмат кўрсатиш шаҳобчалари мавжуд. Салор шаҳарчасида эса 22 мингдан кўпроқ аҳоли истиқомат қилгани ҳолда битта кимёвий тозалаш, еттита сартарошхона, тўртта пойабзал таъмирлаш устахонаси ва йигирма бир турдаги бошқа маиший хизмат кўрсатиш корхоналари хизмат кўрсатмоқда.

Жамоа хўжаликларида ҳам аҳвол бир хил эмас. Байткўрғон қишлоғида 13 минг киши истиқомат қилади. Уларга битта ҳаммом, тўртта сартарошхона, саккизта пойабзал таъмирлаш ва қирқ етти турдаги бошқа хизматлар кўрсатилмоқда. Чинободда эса 11 минг аҳоли бўла туриб, иккита сартарошхона, иккита кийим-кечаклар таъмирлаш ва тўртта бошқа хизмат турлари мавжуд. Ёки Оққовоқ қишлоғини олайлик. Бу ерда иккита ҳаммом, тўртта сартарошхона ва қирқ олтита бошқа хизмат турлари ўн минг аҳоли хизматида. Қизилтув қишлоғида эса 6 минг одам яшагани ҳолда, битта сартарошхона, иккита пойабзал таъмирлаш ва иккитагина бошқа хизмат турлари мавжуд. Ҳаммом умуман йўқ.

Шу сабабли туман ҳокимлиги хизмат турлари кам қишлоқларга эътиборни қаратмоқда. Шу йилнинг ўзида ўнта маҳалла гузари қуриб битказилиши керак. Айни чоғда улардан учтаси фойдаланишга топширилди. Қолган гузарларда қурилиш ишлари мустақиллигимизнинг беш йиллиги байрами арафасида тугайди.

Бундан ташқари, қирққа яқин хизмат кўрсатиш корхоналари қайта таъмирланади ва қурилади. Туман бўйича йил давомида 2200 ўринли янги иш жойлари ташкил этилади. Натижада, маҳсулотни қайта ишлаш, қадоқлаш, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш янада кенгаяди.

Тумандаги янги маиший хизмат нуқталари асосан ишбилармонлар пулига бунёд этилмоқда. Масалан, туман марказидаги шоҳбекатда «Азизбек» фирмаси ўз маблағи ҳисобига маиший хизмат уйи қурмоқда. У фойдаланишга топширилгандан кейин аҳолига камида 5-6 турда хизмат кўрсатилади.

Туманда мингга яқин киши якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланади. Масалан, «Гулхумор» хусусий фирмасида кийим-кечак кимёвий усулда тозаланади, пойабзаллар таъмирланади, кийим-кечак тикилади.

Ҳозир, айниқса, хусусийлаштирилган «Мунтазир» жамоа корхонасида хизмат кўрсатиш ишлари яхши йўлга қўйилган. Лутфия Тўрахонова раҳбарлик қилаётган ушбу корхонада 58 киши тикувчилик, ижарачилик, суратга тушириш, электр асбоблари, радио ва телевизорларни таъмирлаш билан шуғулланади. Улар 1995 йилни 470 минг сўм фойда билан якунладилар.

Чинобод қишлоғига ишбилармон Турсунбой Раҳмонқулов ўз маблағидан гузар қуриб берди. Унинг қошида гўшт, тижорат дўкони очган экан. Турсунбой ака келажакда ногиронлар учун имтиёзли дорихона ва новвойхонани ишга туширишни мўлжаллаб турибди. Тўрабой Жўраев ишга туширган тиш даволаш поликлиникасида 14 ёшгача бўлган болалар ҳамда уруш қатнашчиларига текин хизмат кўрсатиларкан. Поликлиниканинг эрталаб 8 дан оқшом 24 гача ишлаши мижозларга жуда қулай бўлмоқда.

— Илгари тишимизни олдириш ёки даволатиш учун беш километр йўл босиб «Майский»га қатнардик, — дейди қизининг тишини даволатишга келган Раъно Саидкаримова. — Бу корхонанинг ишга тушгани айни муддао бўлди.

Юқоридаги мисоллар тумандаги қишлоқларда маиший хизмат маданияти анча ривожланганини кўрсатиб турибди. Банкка ҳар куни 2,5 — 3 миллион нақд пул тушаётир.

Ғулом ЮСУПОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

МЕНЕЖМЕНТ НИМА?

БОЗОР муносабатларига тўла ўтиб иш юритиш учун бир қатор зарур тамойилларга оғишмай амал қилиш лозим бўлади. Шулардан бири менежментдир. У, айниқса, бизнинг қишлоқ хўжалик соҳамизда мутлақо янги тушунча, бинобарин, унинг ўзи нима эканлигини, нимага хизмат қилишини ҳали кўпчилик яхши билмайди. Шуни ҳисобга олиб мухбиримиз Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлигининг фан-техника Бош бошқармаси бошлиғи, иқтисод фанлари доктори, профессор Садир Салимовга бир неча саволлар билан мурожаат этди.

— Садир Абдуқодирович, менежмент нима? У қачон, қаерда ва қандай зарурат туфайли пайдо бўлган?

— Менежмент — инглизча сўз бўлиб, ўзбекчада бошқарув маъносини англатади. Асримизнинг 60-йилларида менежмент америкача бошқарув деб тушинилган, кейинчалик «илмий бошқарув» деб юритила бошланган. АҚШда ҳозирги замон бошқаруви аср бошида вужудга келган, деб ҳисоблашади ва Тейлор номи билан боғлашади. Тейлор: «Бошқарув — аниқ қонун ва қоидаларга таянадиган ҳақиқий илм» деган эди. 30-йилларда эса «инсон омили», «одамлар ўртасидаги муносабатлар», «индустриал социология», «гуруҳ бўлиб масалани ҳал этиш», «мувозанатни таъминлаб бошқариш», кейинчалик «инсон муносабатлари доктринаси» юзага келди. Бошқарув илмининг америкалик намояндалари ҳозирги даврни «илмий менежмент» даври деб таърифлайдилар.

Шундай қилиб, менежмент бу — бошқарув. Ресурсларни, одамларни бошқариш, унинг асосий мақсади — олинадиган фойдани кўпайтириш. Бошқарув ишлари билан шуғулланувчиларни менежерлар дейишади. Барча ижтимоий муаммоларни, иқтисодни ривожлантириш йўлидаги ҳамма қийинчиликларни, агар уларга ишбилармонлик руҳида ёндашилса, «яратувчилик менежменти» орқали осон ҳал этиш мумкин. Шунинг учун қишлоқ хўжалигида менежментга ижобий ёндашиб, зарур шарт-шароитларни яратиш лозим.

— Қишлоқ хўжалигида оддий бошқарувни рисоладагидек йўлга қўймай туриб, менежмент билан шуғулланиш мумкинми ўзи?

— Аввало, бир масалани ойдинлаштириб олайлик. Ҳамма ривожланган мамлакатларда, хусусан АҚШда барча тушунчаларни «ташкил қилиш» ва «бошқариш» билан боғлайдилар. Улар корхона, фирма ва хўжаликларни тўғри ташкил қилиб, кейин бошқариш керак, дейдилар. Асосий иқтисодий категорияларни ҳам бошқарув сўзини қўшиб айтадилар. Масалан, «меҳнат унумдорлигини бошқариш», «сифатни бошқариш», «молияни бошқариш», «нархни бошқариш» ва ҳоказо.

Ҳақиқатан ҳам бошқариш билан хўжалик фаолияти кўрсаткичлари ўртасида узвий боғланиш бор. Бошқарув юқори савияда олиб бориладиган хўжаликларда интизом, унумдорлик, даромад (фойда) юқори ва аксинча, сарф-харажат, камчилик ва нуқсонлар оз бўлади. Бошқарув, аввало, бажариладиган ишларнинг ҳажми ва турини аниқлаш, ходимлар ўртасида тақсимлаш, ресурсларни етказиб бериш, ҳисоб-китоб, назорат, харажатларни кузатиб бориш, молияни ва даромадни шакллантириш, уларни ишлатиш демакдир. Шу боис хорижда бошқарувга жиддий эътибор берилади.

Энди қишлоқ хўжалигида менежмент масаласига келсак, бозор муносабатларига ўтилаётгани боис менежментни қўллаш учун зарур вазият, шарт-шароит юзага келди. Энди менежмент усулларини аста-секин қўллай бошлаб, кейинчалик кўламини кенгайтириш зарур. Бунинг учун махсус тайёгарлик шарт эмас. Менежмент усуллари қанчалик тез ва эрта қўлланилса, унинг самараси шунчалик тез намоён бўлади. Менежмент ёрдамида ислоҳотни ҳам, асосий ишларни ҳам юксак савияда олиб бориб, салмоқли иқтисодий кўрсаткичларга эришиш мумкин.

— Бугунги кунда менежерларга қўйиладиган асосий талаблар нималардан иборат?

— Ҳозирги даврнинг юқори малакали менежерлари асосан қуйидаги хислатларга эга бўлишлари керак:

— воқеалар ривожини олдиндан кўра билиб, стратегик режани тўғри олиш;

— моддий-техникавий, молиявий ҳамда меҳнат ресурсларини вақтида ажрата ва тўғри йўналтира билиш;

— мураккаб вазиятларда тўғри ва асосли қарорлар қабул қила олиш;

— ўз касблари сирларини мукаммал эгаллаш ва жон куйдириб ишлаш;

— асосий эътиборни камчилик ва нуқсонларнинг келиб чиқиш сабабларини бартараф этишга қаратиш;

— ишлаб чиқариш жараёнларининг узлуксизлигини таъминлаш.

— АҚШ менежментининг бир нечта тамойиллари мавжуд дейишади. Шулардан қайси бирларини бизнинг шароитда ҳам қўллаш мумкин, деб ўйлайсиз?

— Дарҳақиқат, бошқарув тамойиллари жуда кўп. Бизнинг шароитда бемалол қўлласа бўладиганлари «тўрт мақсад» ва «7-С» тамойилларидир.

«Тўрт мақсад» тамойилига кўра, бошқарув иқтисодий, ишлаб чиқариш, «ноу-хау» ва ижтимоий ҳимояга оид вазифаларни бажаришни кўзлаб олиб борилади. Шу тўрт мақсадга оид миқдорий кўрсаткичлар белгиланиб, ҳамма ресурслар шу мақсадларга эришишга йўналтирилади.

«7-С» тамойили корхона, фирма, хўжалик ўз олдига қўйган иқтисодий натижага эришиш учун қуйидаги йўналишларда иш олиб боришини назарда тутади: стратегия, структура, тизим, ходимлар таркиби, бошқарув қоидаси, бошқарув маҳорати, якуний натижалар. Бу тамойилга мувофиқ, аввало, иқтисодий кўрсаткичлар ҳисоблаб чиқилиб, уларга эришиш учун лозим даражадаги ишлаб чиқариш структурасини яратиш, ресурслар билан таъминлаш, ходимларни танлаш, ўқитиш, бошқарувда энг самарали усул ва тажрибаларни қўллаш лозим бўлади.

— 80-йиллардан бошлаб япон менежменти ҳам бутун жаҳон бўйлаб тилга олинадиган бўлди...

— Бу бежиз эмас, зеро, Япония ҳам менежмент соҳасида кўп янгиликлар яратган мамлакат. Ҳозир ҳам дунёда етакчилардан бири ҳисобланади.

Японлар бошқарувни, аввало, тўла берилиб ишлаш, агар керак бўлса, ўзни қурбон қилишга ҳам тайёр туриш, деб тушунадилар. Ўзини бошқарувга бағишлаган инсон ҳурматга сазовор бўлади ва жамиятда масъулиятли, шу билан бирга шарафли ўрин эгаллайди.

«Канбан» усули японларга тегишли бўлиб, у бошқарув илми тарихида энг самаралисидир. У ишлаб чиқаришнинг узлуксиз ҳаракатини таъминловчи бошқарув тизими ҳисобланиб, хомашёни тайёр маҳсулотга айлантириб, истеъмолчиларга етказиб беришни таъминлайди. Ходимларни танлаш ва ишга ёллаш, маҳоратини баҳолаш ва аттестациядан ўтказиш, ўқитиш ва малакасини ошириш, улар олдига аниқ мақсад ва вазифалар қўйиш, лавозимларни алмаштириб туриш (ротация) япон менежментининг ўзига хос хусусиятларидандир.

Японияда фирма манфаати бошқа ҳамма манфаатлардан устун қўйилади. Фирмада ишловчилар катта оила руҳида тарбияланадилар. Ўзига нисбатан ғамхўрликни ҳис этган ходимлар ўзларини фирмага нисбатан бегона тутмайдилар. Раҳбарлар ва ишчиларнинг тақдири бир деб қаралади ва шу боис улар бир ошхонада овқатланадилар ва доимо бирга бўладилар.

Умуман, японлар ҳам худди ўзбеклар сингари оилапарвар ва болажон бўладилар. Шу боис бу ерда менежернинг қобилиятига кўпчиликнинг фаолиятини уйғун ҳолда ташкил эта олишига, уларни бир бутун жамоага айлантира билишига қараб баҳо берадилар.

Хулоса қилиб айтганда, республика қишлоқ хўжалигида ҳозирги замон менежменти тажрибасини қўллаб, унинг имкониятларидан тўла фойдаланадиган пайт келди. Президентимизнинг «Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ тармоқда ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятларини тузиб, менежментнинг ўзимизга хос ва мос усулларини қўллаб, бундай хўжаликларни японлар сингари бир бутун оила даражасига кўтариш ислоҳотлардан кутилаётган натижаларни бериши, шубҳасиз.

«Халқ сўзи» газетасининг деҳқончилик мажмуи бўйича шарҳловчиси А. ЙЎЛДОШЕВ суҳбатлашди.

МАҲСУЛОТ ЖАҲОН БОЗОРИГА ЧИҚМОҚДА

Андижон туманида бунёд этилган ва йилига 300 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган Ўзбекистон-Россия-Буюк Британия қўшма корхонаси технологик жиҳозларнинг ноёблиги билан мамлакатимизда ягонадир.

Бундай дейишга тўла асос бор. Кунига 900 тонна помидорни қайта ишлаш ва томат пастаси ишлаб чиқариш линияси хорижий тадбиркорлар билан ҳамкорликда ўрнатилганди. Ўтган тўрт йил ичида бу ерда ишлаб чиқарилган томат пасталари хорижга экспорт қилинди. Тадбиркорлар ҳисоб-китоб қилиб кўришса томат ҳам аслида ярим тайёр маҳсулот экан. Ҳамкорлар бу масалага эътиборни қаратишиб томат пастасини шу ернинг ўзида майда идишларга қадоқлаш ҳамда янада харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариш режасини туздилар. Қўшма корхона бошлиғи Миробид Маҳмудовнинг таъкидлашига қараганда, томат пастасидан тайёрланадиган кетчуп хуштаъмлиги билан доривorлик хусусиятига эга. Чунки унга диёримизда бор бўлган доривор гиёҳлардан олинган моддалар қўшилади.

Иш бошланганда кўпчилик бунга ҳар хил муносабатда бўлишди. Бундай маҳсулотга харидор топилармикин? Кетчуп европаликларнинг бозорига кириб бора олармикин? Мана шундай саволларни эшитган тадбиркорлар иккиланмасдан ишни давом эттиравердилар. Мана шу саъй-ҳаракатлар самараси туфайли ўтган йили Италиянинг «Вир Маури» фирмасидан технологик жиҳозлар сотиб олинди. Уларни созлаш ишлари тезкор суръатларда олиб борилди ва мамлакатимиз мустақиллигининг тўрт йиллиги арафасида дастлабки маҳсулот тайёрланди. Айтиш мумкинки, синов тариқасида ишлаб чиқилган «Андижон» тамғаси туширилган кетчуп маҳаллий харидорларнинг эътиборига тушди.

Шундан сўнг водийдаги минерал сув берувчи булоқлар сувини қадоқлаш мўлжалланди. Орадан кўп ўтмай корхонанинг 3-линиясини ўрнатиш ишлари бошлаб юборилди. Италиядан келган муҳандис-мутахассислар ишни салкам икки ой деганда ниҳоясига етказишди. Наврўз байрами тантаналари арафасида қўшма корхонани тўла қувват билан ишлатиш борасида синов ўтказилди.

Ҳар соатда 250 граммлик қадоқланган идишда 1,5 минг дона кетчуп, 3 минг дона минерал сув бир марта фойдаланиладиган идишларга қуйилмоқда. Ҳар икки идиш ва унинг безаклари харидорни ўзига жалб эта олади. Бу идишлар ҳам корхонанинг ўзида тайёрланмоқда.

Компьютер тизими билан бошқариладиган бу корхонада қўл кучига асло ҳожат йўқ. Кечагина ишсиз юрган йигит-қизлардан 310 киши бугун ноёб ускуналар билан жиҳозланган корхонанинг аъзолари бўлиб қолди. «Вир Маури» фирмасидан келган мутахассислар йигит-қизларга асбоб-ускуналарни ишлатиш сирларини обдон тушунтиришди.

Корхонани тўла қувват билан ишга туширишга фирма президенти Лоренса Адани жаноблари ташриф буюрди. Биз фурсатдан фойдаланиб, италиялик меҳмон билан қисқа мулоқотда бўлдик.

— Ғарблик сармоядорлар ҳушёр бўлади,— дейди Адани жаноблари. — Ўзбекистондаги осойишталик ва ишбилармонларни қўллаб-қувватловчи қонунларнинг ишлаётгани ҳамда хомашёга бисёрлиги туфайли ҳамкорлар билан ишлашни тезлаштирди. Бу корхонанинг барқарор фаолият кўрсатиши учун деярли ҳамма хомашё шу ернинг ўзида бор. Биз ўзбекистонлик яна бир қатор тадбиркорлар билан озиқ-овқат саноатини янги технология билан жонлантириш юзасидан ишлар олиб бораяпмиз. Ишончим комилки, бу мақсадларимиз ҳам, албатта, амалга ошади.

Ҳа, Андижонда тайёрланаётган томат пастаси аллақачон жаҳон бозорига чиққан эди. Энди эса хуштаъмлиги билан ажралиб турадиган кетчуп ва Ўзбекистон булоқ сувлари ҳам ички ва ташқи бозорда ўз харидорига эга бўлади.

А. АБДУЛЛАЕВ,
журналист.

Суратларда: «Вир Маури» фирмасининг президенти Лоренса Адани жаноблари Ўзбекистон булоқ сувлари қадоқланаётган линияни кўздан кечирмоқда (чапдан-ўнгга биринчи).

Х. Араббоев олган суратлар.

1996 ЙИЛ 17 АПРЕЛДА ЎТКАЗИЛГАН ҚИСҚА МУДДАТЛИ ДАВЛАТ ОБЛИГАЦИЯЛАРИ ИККИЛАМЧИ САВДОСИ ТЎҒРИСИДА РАСМИЙ ҲИСОБОТ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ўртасида тузилган шартномага биноан Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 17 апрель куни қисқа муддатли давлат облигациялари бўйича ўтказилган савдо натижаларини эълон қилади.

Ваколатли банклар — дилерлар ва сармоядорлар савдода қатнашишга талабнома берди. Савдода жами 125034452,0 сўмлик облигациялар сотилди ва сотиб олинди. Номинал қиймати 1000 сўм бўлган облигациянинг олди-сотди битимларидаги энг кам нархи 910,00 сўмни, энг юқори нархи 930,00 сўмни ташкил қилди.

ТАЛМОВСИРАШ

Куни кеча Ўзбекистон Президенти мамлакатимиз пойтахти Тошкентда дипломатия корпуси ва журналистлар билан навбатдаги учрашув ўтказди.

Яхши анъанага айланиб, мунтазам равишда ўтказиб борилаётган бу учрашувларда ҳар сафар давлатимиз ва жаҳонда юз бераётган сиёсий-ижтимоий воқеаларга Ўзбекистон раҳбарияти, Ўзбекистон халқининг муносабати очиқ-ойдин ифода қилинади, журналистларнинг кўпдан-кўп мураккаб, гоҳо эса илмоқли саволларига аниқ жавоб қайтарилади. Шу боис бундай учрашувлар чинакам маънода сиёсий мунозара, маърифий баҳс тусини олади. Шунинг учун ҳам бундай йиғинларнинг мамлакатимиз ва чет элларда катта қизиқиш уйғотиши бежиз эмас.

Бу галги учрашув ҳам қизғин фикр олишувлар руҳида ўтди. Президентимиз Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида содир бўлаётган сўнгги воқеаларни холис таҳлил қилиб, журналистларнинг саволларига жавоб бераркан, бир гапни қатъият билан таъкидлади: «Ўзбекистон ўз ҳаёти, ўз тақдири, ўз келажагини қураётган бир пайтда бизга халақит берманг».

Соддароқ қилиб айтадиган бўлсак, бу — бизни тинч қўйинг, демакдир.

Хўш, Ўзбекистоннинг бунёдкорлик йўлидан боришига кимлар халақит бермоқда?

Албатта, бунда биринчи галда бизга мустабид тузумдан мерос бўлиб қолган кўпгина иллатлар: боқимандалик, фикрий мутелик, қашшоқлик, қонунларга беписандлик, таъмагирлик каби номарғуб хислатларни надомат билан кўрсатиш лозим. Лекин айни вақтда муайян ташқи кучларнинг ҳам хавфини назардан соқит қилиб бўлмайди. Уларнинг қандай кучлар эканини фаросатли ҳар қандай одам яхши билади. Яқингача ўз асл қиёфасини бир амаллаб ниқоблаб келган бу кимсалар Россияда сайлов арафаси ошкора янграётган сиёсий ноғоралар оҳангига муқом қилиб, турли томонга йўрғалаб қолдилар. Улар Ўзбекистон тимсолида қандай ширин луқмадан ажралиб қолганликларини энди-энди англаб етмоқдалар. Ўзбекистон ҳеч қандай «оға»ларнинг етов-жиловисиз ҳам жаҳоннинг тараққиёт майдонида ўз муносиб ўрнини топиб олаётган, бу йўлдан азму шижоат билан олға бораётган экан, бу, албатта, ўша собиқ «оғалар»нинг ва оғаликка даъвогарларнинг уйқусини ҳаром, емишини заҳар қилади.

Лекин энди бугун дунё ўзгарган. Вақтнинг оқими бешафқат, тарих ҳукми — ҳақ. Мустамлакачи тўралар ҳар қанча истамасин, ҳар қанча ўлиб-тирилмасин, 1870 йил ёки 1917 йилни календарга абадий муҳрлаб бўлмас экан. Бугун собиқ совет ҳудудидаги мустақилликни дунё тан олган давлатларга куч ишлатиш йўли билан зўравонлик қилиб бўлмаслиги аниқ. Чарм камзул кийган большавой комиссарларнинг занглаган маузери бугун иш бермайди. Аввало, озодликка эришган халқлар, қолаверса, дунё ҳамжамияти бунга йўл қўймаслиги аён. Аммо руҳий, ғоявий, маънавий, маданий таъсир ўтказиш йўли билан халқлар кўнглига ғулғула солиш, уларни яна ўша олтин қафасга зўр бериб чорлаб-чақириш ҳаракати турли хил кўринишларда намоён бўлмоқда.

Бу — шундоққина кўриниб турган психологик тазйиқ.

Бундай психологик тазйиқнинг номини ўзбекча қилиб «талмовсираш» дейиш мумкин. Бу руҳий ҳужум кўпинча силлиққина, беозоргина кўринишда амалга оширилади: муайян манфаатдор кучлар томонидан гўёки ўзини билмасликка солиб, заҳарли ва зарарли бир гап айтиб қўйиладию-да, сўнгра буткул бехабардек талмовсираб турилаверади. Бундай талмовсираш оҳанглари собиқ марказнинг фикр тарқатувчи ташкилотларидан ҳам, баъзан эса, афсуски, ўзимиздаги баъзи бир кимсалар томонидан ҳам эшитилиб туради.

«Маяк» радиосининг хабаридан: социал тадқиқотларга кўра Россиядаги 47 фоиз мактаб ўқувчиси ҳали ҳам ўз юртини СССР, давлат герби деб СССР гербини, давлат гимни деб СССР гимнини билар экан. Улар Россиянинг янги гербини ҳам, байроғию гимнини ҳам билмас экан.

Мана шундай бир хабар. На изоҳ бор, на бир шарҳ.

Беихтиёр: «Бу, Россиянинг ўқувчилари Робинзон Крузо экан-да», деган хаёлга борасиз. Чунки фақат кимсасиз оролда яшайдиган одамгина йигирманчи аср ниҳоясидаги бу оламшумул ўзгаришлардан бехабар бўлиши мумкин.

Аслида эса, коса тагида заҳар тўла нимкоса бор: бугунги ўтиш жараёнидан толиққан кўнгилларга қутқу солиш, бошқа мамлакатлардаги «мактаб ўқувчилар»ни ҳам қарамлик исканжасига руҳан тайёрлаш.

Психологик қитмирликнинг тури, усули ва шакллари ранг-баранг. У ҳатто бир қараганда арзимас бўлиб туюладиган, кишининг назари илмайдиган воқеа-ҳодисалар замирига ҳам устамонлик билан сингдириб юборилади. Айтайлик, ҳар оқшом Россия жамоат телевидениеси «Время» дастурининг ниҳоясида об-ҳаво маълумотини эълон қилади. Москва, Санкт-Петербург, Урал ва ҳоказо номлар қаторида бирданига Ўзбекистон, Туркманистон, Украина, Арманистон деган ёзувлар пайдо бўлади.

Гўёки улар мустақил давлат эмас, шунчаки Россиянинг вилоятлари...

Гўёки, билса — ҳазил, билмаса — чин.

Булар — узоқ бир ўлкада аниқ мақсад билан, режали суратда амалга оширилаётган ишлар. Афсуски, баъзан ўзимизда ҳам талмовсирашнинг ғалати-ғалати манзараларига дуч келиб қоласиз.

Мустақилликнинг беш йиллиги арафасида юртимизда ҳали ҳам Комсомолобод деган туманлар борлиги, Рудзутак, Шчорс, Пионер, Советская деган кўчаларда бепарво ва беғам жавлон уриб юрганимиз, коммунистик тузум рамзлари кўп жойларда ҳануз сақланиб қолганлиги, баъзи бир нуфузли идораларда «ўртоқ Фалончиев» деган мурожаатларнинг устувор эканлиги қалбларимизнинг маънавий жиҳатдан ҳамон мудроқ эканлигидан далолат беради.

Баъзан «ойнаи жаҳон» қулоғини бурасангиз, ажойиб томошага кўзингиз тушади: бир гуруҳ «жанговар момолар» оёқда хиром этик, устларида гимнастёрка, бошларида қизил юлдузчали пилотка, кўкрак тўла СССР нинг орден-медалларини жаранглатиб рақсга тушиб ётади, тамшаниб, «СССР халқларининг қўшиқлари»ни ижро этади... Ёнбошда фақат тўппонча етишмайди, холос.

Ёшлари бир жойга бориб қолган бу аёлларга қараб киши беихтиёр ўйга толади. Ён-атрофимиздаги нуроний онахонлар, фариштали аёлларнинг файзтароватли ўзбекона либосларига кўз ўрганиб қолгани учунми, совет армиясининг ҳарбий мундирларини кўз-кўз қилиб, гурсиллатиб ер тепиб юрадиган бу эркакшода аёлларнинг важоҳати, очиғи, одамни андак уят ва хижолатга солади.

Халқ табиати, унинг турмуш-турмуши инсон либосида ҳам акс этади. Либос одамни шунчаки иссиқ-совуқдан ҳимоя қилибгина қолмасдан, унинг муайян ҳаёт тарзи, урф-одати, ахлоқ-одоби ҳақида ҳам тасаввур беради.

Ўзбек аёлига шарму ҳаё, иффат, одоб ва назокат белгилари акс этиб турган миллий либосларимиз қанчалар ярашади!

Гап бу ўринда фақатгина либос ҳақида бораётгани йўқ. Гап шундаки, бу «жанговар ансамбль» кўплаб жамоат ташкилотларида, ёшлар ҳузурида, ҳарбий қисмларда, радио-телевидениеда дамба-дам концерт бериб туради, бинобарин, тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боради. Лекин тарғибот қайси томонга қараб бўлаётибди, беихтиёр кимларнинг тегирмонига сув қуяётибди — бу билан ишимиз йўқ.

Биров сўрагудек бўлса, билмаган киши бўлиб талмовсираб тураверамиз.

Умуман, кейинги пайтларда ўзбек санъати ва маданиятининг айрим йирик намояндлари номи билан чайқовчилик қилиш, уларнинг ноёб истеъдоди ва меросидан ғаразли сиёсий мақсадларда фойдаланишга уриниш ҳоллари ҳам сезилиб турибди. Яқинда ўз вақтида маълум хизматлар кўрсатган машҳур артисткаларимиздан бирининг номи билан аталувчи фонд Москвада санъаткор хотирасига бағишланган йиғилиш ўтказибди. Телевидениемиз бу йиғин ҳақида махсус кўрсатув ҳам намойиш қилди. Албатта, бизнинг санъаткорларимиз мероси халқаро миқёсда обрў-эътибор топиб бораётгани диққатга сазовар. Аммо, афсуски, мазкур учрашувда ижодий масалалардан кўра кўпроқ яна ўша эски муҳитни — «ҳаммамиз бир оила бўлиб яшаган даврни» қўмсаш туйғуси устунлик қилиб турди. Йиғилиш иштирокчилари бўлган россиялик айрим санъат вакилларининг сўзларига кўра, артисткамиз халқлар ўртасидаги сунъий тўсиқларга бори-борлиғи билан қарши бўлган экан, бугунги кунда айрим сиёсатчиларнинг кирдикорлари билан узилиб қолган ижодий ришталарни тиклаш, ягона маданий макон барпо этиш учун улар, яъни мазкур мажлис аҳли бир жон-бир тан бўлиб фаолият кўрсатишлари лозим экан.

Ғалати таассурот сўнгида шундай савол туғилади: нима учун ўзбек халқи, ўзбек маданиятининг бугунги кунда шимол томонларда бу каби «жонкуяр тарғиботчилари» кўпайиб қолди? Агар улар чиндан ҳам халқимиз ва санъатимизнинг дўстлари экан, бизнинг бошимизга маломат тошлари ёғилган, «ўзбек иши» деган тавқи-лаънатлар авж олган саксонинчи йилларнинг ўрталарида қаёқда эдилар?! Нима учун ўша пайтда Ўзбекистоннинг меҳмондўстлигидан беҳисоб баҳраманд бўлган, биз дўст деб билиб унвону мукофотлар билан сийлаган «атоқли совет адиблари ва санъаткорлари» икки оғиз ҳақ сўз айтиб, бегуноҳ бир халқнинг кўнгилини кўтаришга ярамаган эдилар?!

Дўст бошга иш тушганда билинади, дейдилар.

Наҳотки, биз энди бугун — асрий зулм ва камситишлардан ниҳоят қутулиб, қаддимизни ростлаб келаётган бир пайтда ўша сохта дўстларнинг сохта муҳаббатига муҳтож бўлсак?

Наҳотки, уларнинг қалбаки сўзларига яна лаққа учиб, бағримизни очиб берсак?

Наҳотки, атирсовун ҳиди анқиб турган бўлса-да, сиртмоқнинг сиртмоқ эканлигини пайқамасак?!

Бу энди соддалик, оққўнгиллик эмас. Бу ҳолнинг номи битта: лақмалик, гумроҳлик.

Инсон орият билан тирик. Орият бўлмаган жойда бошқа жамики иллатлар — бузуқлик ҳам, ўғрилик ҳам, ватанфурушлик ҳам қулф уриб авж олади.

Халқимиз ҳамиша, ҳамма замонларда — энг оғир ва қора кунларда ҳам бир зум бўлсин орият, уят ва ҳамият туйғуларини унутган эмас. Дўстга вафо, душмандан ҳазар ота-боболаримизнинг азал-абад қонида бор. Шавкатли аждодларимизнинг, улуғ боболаримизнинг бу борадаги қаҳрамонликлари тилларда достон, шу боис бу хусусда ортиқча сўзлаб ўтиришга ҳожат йўқ. Аммо бу эзгу туйғу заҳматкаш, ҳалол ва камтар, оддий одамларимизнинг ҳам табиатида мудом олий белги бўлиб келганки, шу тўғрида фикр юритиш ибратлидир.

Яқинда хизмат билан Қўқонда бўлганимизда ўтган асрда яшаб ўтган камсуқум бир ўзбек аёлининг ҳайратомуз қисмати ҳақида сўзлаб қолишди. Бу аёл чор аскарлари Қўқонни забт этганида эндигина ўттиз ёшга тўлган экан. Табиийки, тирик жон, паранжи ёпиниб бўлса ҳам кўча-кўйга, тўй-ҳашамга, маърака-маросимларга бориб юрар экан. Аммо Қўқонни ёв олганидан сўнг бу аёл то ўлимига қадар (у етмиш саккиз ёшида вафот этган) остона ҳатлаб кўчага чиқмаган экан. Нима учун дейсизми? Азбаройи орият учун, инсоний ҳамиятининг зўрлиги учун. Бу муштипар момомиз: «Қўқоннинг кўчасини ўрис босди, энди бу кўчалар менга ҳаром», деб ўзига хос бир тарзда унсиз исён кўтарган, ўз аҳду қарорига содиқлигича дунёдан жимгина ўтиб кетган экан...

Бундай собит эътиқод, бутун иймону диёнат бугун ҳам юртдошларимизнинг аксарият кўпчилиги дилида мустаҳкам. Ва бу ишонч туйғуси кундан-кунга ривож топиб бораётгани қувонарлидир. Таассуфки, совет даврида пичоғи мой устида бўлган, ўз миллати, ўз она тили, миллий ор-номусини қурбон қилиш эвазига «янги тарихий бирлик — совет халқи»га мансублиги билан фахрланиб юрадиган айрим кимсаларгина бугун маънавий ҳаётимизда рўй бераётган ўзгаришларга чидаёлмаяпти, аламзадалик кайфиятини, ҳарчанд тиришсада, пинҳон тутолмаяпти. Шунинг учун ҳам ўзини талмовсираганга солиб, қилар ишидан адашиб юрибди.

Бугун уларнинг қулоғи ҳар қачонгидан ҳам динг, 16 июндан сўнг нима бўларкин, деган илинж билан Кремль томонга боқиб турибди.

Инқилоб йиллари юртимизга боситириб келиб, халқимизни қонга ботирган ВЧКнинг фавқулодда комиссарлари ҳақида фильмлар ишлаб юрадиган бир режиссёримиз замонанинг зайли билан Амир Темур ҳақида киноасар яратиш орзусини баён қилиб чиқди. Кўнгли бўш, содда халқ эмасмизми, ўтган гинакудратларни дарров унутиб қўяқолдик. Аксинча, қаранг-а, шу одамларга ҳам худо инсоф бериб, миллий замин томон эгилибди, дея суюндик. Маданий жамоатчилик ҳам, мутасадди ташкилотлар ҳам бу ниятни астойдил қутлаб, чин дилдан ёрдам беришга киришдилар. У кишига соҳибқирон ҳақидаги кўп серияли фильм яратишга ижодий буюртма берилди. Кўп асъасаю дабдаба билан махсус киностудия тузилиб, режиссёримизни бир кун Италияда, бир кун Францияда, бир кун ундан ҳам нарида бўлғуси фильм қайғуси билан юрганини эшитиб қоладиган бўлдик. Аммо режиссёримиз тушмагур ҳали насия фильмининг номини тантанали суратда эълон қилиши биланоқ кўпчиликни хижолатга солиб қўйди: яъни бу маҳобатли кинокартина «Тамерлан» деб аталар экан! Йўқ, садағаси кетай кўпчиликнинг, ишқилиб, алдаб-сулдаб, ҳай-ҳайлаб йўлга солиб олдик: жон биродар, ўзбек одам ҳеч қачон бобосини фалончи чўлоқ демайди, қўйинг, уят бўлади, деб инсофга чақирдик. Ҳар тугул, соҳибқироннинг номини тўғри ёзишни ўргатдик. Соҳибқироннинг ролини инглиз ўйнагани тузукми ёки италиён, деган беҳуда машмашалар билан қанчадан-қанча ойлар ўтди. Аммо иш ҳадеганда жойидан силжийвермади. Сабабки, сценарийдан дом-дарак йўқ эди. Бу орада ғизиллаб икки-уч йил ҳам ўтиб кетди, талай маблағ елга совурилди. Ниҳоят, туя гўшти еган сценарий ҳам битди. Битдию... лекин буткул яроқсизлиги маълум бўлди. Чунки тепасидаги замонавий фамилияларга қарамаса, уни Амир Темурнинг ашаддий душмани бўлмиш ибн Арабшоҳ ўрта асрдан тирилиб келиб ёзибди, деб ўйлаш мумкин эди. Сценарийда бош қаҳрамонга нисбатан меҳр-муҳаббат у ёқда турсин, оддий тарихий ҳақиқатга ҳам риоя қилинмаган эди. Пировард-натижада бу ишни ўрганиб чиққан нуфузли комиссия киночимизнинг қўлидан бу иш келмаслигига, унинг қобилияти кўпроқ наган таққан комиссарларни тараннум этишга мойиллигига амин бўлиб, ижодий буюртмани бекор қилди.

Алқисса, энди гапни режиссёримиз ва унинг раҳнамоларидан эшитсангиз. Мўмайгина даромад, бўлғуси фильмнинг обрў-шуҳрати ва эҳтимол тутилган юксак мукофотлардан бир йўла жудо бўлганини англаб, улар бир думалаб бошқа йўлга ўтиб олдилар. Яъни, катта-кичик йиғинларда, «Амир Темур — мураккаб фигура, у ҳақда асар яратиш... қандоқ бўларкин...» дея талмовсираб туришибди!

Мақсад аниқ, кўнгилларда шубҳа туғдириш, эртага бу шубҳани болалатиб, минглаб одамларни чалғитиш.

Ёки ёшлар газетаси куни кеча совет даврида ғоявий фронтнинг оташин посбонларидан бири бўлган «дўхтир наук» домламизга минбар бериб, унинг: «Бой ила хизматчи» дек улуғ асар билан фахрланиш ўрнига унга тош отилишини қаранг!» дея афсус-надомат чекиб ёзган мақоласини оммалаштиради. Муаллиф революция куйчиси бўлган «Ҳамза ҳамма замонларда улуғ эди ва бундан кейин ҳам улуғ бўлиб қолади» деб ёзади ва фикрини исботлаш учун ниҳоятда «мўътабар» манбаға мурожаат қилади, яъни «Қизил Ўзбекистон» газетасининг нақ 1961 йилги сонидан иқтибос келтиради.

Хўш, буни қандай баҳолаш керак? Талмовсирашми ёки дўсти нодонлик?

Нодон дўстдан кўра ақлли душман афзал, деб бежиз айтмайдилар.

Султон ХЎЖАЕВ.

ОЛАМДА НИМА ГАП
NEWS

НАТО Бош котиби Хавер Солана Эстонияга ташриф буюрди.

У Эстония Президенти Леннарт Мери, Бош вазир Тийт Вяхи ва мудофаа вазири Сийм Каллас билан музокаралар ўтказди. Учрашувларда Эстониянинг НАТО ва унга аъзо мамлакатлар билан ҳамкорлик истиқболлари муҳокама этилди. Маълумки, Болтиқбўйи давлатлари, жумладан, Эстония ҳам ўз хавфсизлигини таъминлаш мақсадида НАТОга аъзо бўлиш учун ҳаракат қилмоқда.

Ханой кўчаларида. Катта дўконнинг ёш соҳибаси.

Қувайтда Дамашқ декларациясига аъзо Араб мамлакатлари ҳамда АҚШ, Буюк Британия ва Франция армия штабларининг йирик ҳарбий машғулотлари бўлиб ўтди.

Тўрт кун давом этган машғулотларда Дамашқ декларациясига аъзо мамлакатларнинг ўзаро мудофаа ҳақидаги шартномасида кўрсатилган ҳарбий мажбуриятлари ғарбий иттифоқдошлар билан ҳамкорликда машқ қилинди. Декларация 1991 йили Форс кўрфази давлатлари, Миср ва Сурия томонидан имзоланган эди.

БМТнинг қуролсизланиш бўйича Женевада бўлиб ўтадиган конференциясида Германия жаҳон ҳамжамиятидан пиёда қўшинларга қарши ишлатиладиган миналарни бутунлай таъқиқлашни талаб қилиш ниятида.

Бу ҳақда баёнот беган Германия мудофаа вазири Фолкер Рюе Бундестаг бу хил миналарни қўллашдан воз кечганини маълум қилди. НАТОга аъзо мамлакатлар, хусусан, АҚШ ҳам ушбу таклифни қўллаб-қувватлашига умид қиламан, деди у. Айни пайтда мамлакат ташқи ишлар вазири Клаус Кинкел Германия ҳукумати пиёда қўшинларга қарши қўлланадиган миналарни бутунлай таъқиқлаш учун астойдил ҳаракат қилишини таъкидлади.

Италиянинг собиқ Бош вазири, социалистик партиянинг собиқ раҳбари Беттино Кракси 8 йил қамоқ жазосига ҳукм қилинди.

Узоқ давом этган суд жараёнида маълум бўлишича, у раҳбарлик курсисида ўтирган пайтида айрим қурилиш фирмаларидан йирик пора олган экан. У аввал ҳам коррупцияда айбланиб, қамоқ жазосига ҳукм қилинган эди. Бироқ айни пайтда у хорижда, аниқроғи, Тунисдаги вилласида Италия қонунчилигидан қочиб юрибди.

Хитой Жануби-шарқий Осиё мамлакатлари ассоциациясига (АСЕАН) «Ўзаро муносабатлар тамойиллари ҳақида»ги қўшма декларация имзолашни таклиф қилди.

Ушбу ҳужжатга қўл қўйган мамлакатлар бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик ва можароларни тинч йўл билан ҳал қилиш мажбуриятларини оладилар. Айни пайтда АСЕАН Бруней, Вьетнам, Индонезия, Малайзия, Сингапур, Тайланд ва Филиппин каби давлатларни бирлаштиради.

Швейцария — тоғлар ўлкаси. Табиатининг мафтункорлиги сабаб бу ердан сайёҳлар аримайди.

МАЪНАВИЯТ — ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ ТАЯНЧИ

Буюк истиқлол неъматларидан баҳраманд бўлиб, улуғ ниятлар йўлида меҳнат қилаётган халқимиз улкан яратувчилик ишларини амалга оширмоқда. Мустақилликнинг тўртинчи йили миллий давлатчиликни барпо этиш тарихида зафарли йил бўлиб қолди.

Шу қисқа давр ичида юртимизда мисли кўрилмаган тарихий ўзгаришлар рўй берди. Чуқур иқтисодий ислоҳотлар ҳаётнинг барча жабҳаларига таъсир этиб, сиёсий ижтимоий ва маънавий соҳаларда ҳам ижобий ютуқларга эришишнинг ғоят муҳим омили бўлаётганлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди. Жаҳоншумул ислоҳотларнинг биринчи босқичига якун ясалди. Юртимизда сиёсий барқарорликнинг таъминланганлиги бу босқичда ва ўтган тўрт йил мобайнида қўлга киритилган ютуқларимизнинг асосини ташкил этади. Энг муҳими, бозор иқтисодиётига асосланган демократик, ҳуқуқий давлат қуришимиз учун пойдевор, яъни қонуний негиз яратилди. Эндиги вазифамиз ана шу ишлаб чиқилган ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан қабул қилинган қонунларни чуқур ўрганиб чиқишдир. Мазкур қонунларни муқаддас билиб, туб моҳиятини англаш, ижросини таъминлаш ҳар биримизнинг инсоний бурчимиздир. Чунки уларда халқимиз хоҳиш иродаси, истаги ва манфаатлари ўз аксини топган.

«Халқнинг маънавияти ва маданияти, унинг ҳақиқий тарихи ва ўзига хослиги қайта тикланаётганлиги жамиятимизни янгилаш ва тараққий эттириш йўлидан муваффақиятли равишда олға силжитишда ҳал қилувчи, таъбир жоиз бўлса, белгиловчи аҳамиятга эгадир», — деб таъкидлайди Президент И.Каримов ўзининг «Иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида. Демак, ҳуқуқий-демократик адолатли давлат яратишни мақсад қилиб қўйган эканмиз, халқимизнинг маданий ва энг нозик туйғуларни, чуқур фалсафий, сиёсий, ҳуқуқий тушунчаларни англаши учун шарт бўлган маънавият билан ҳам ҳисоблашиш керак бўлади.

Маънавият жамият тараққиётида жуда катта роль ўйнайди. Шунингдек, у кишиларнинг тарихини чуқур билибгина қолмай, уни таҳлил қила билишга, тасаввур ва тафаккурининг бойишига хизмат қилади. У нафақат инсонга хос бўлган ноёб ва бебаҳо туйғудир. Маънавият-ҳуқуқий давлат таянчидир.

Ҳуқуқий давлатнинг асл мақсади, ғояси инсон манфаатларига қаратилган.

Аммо ҳозирги кунда бизда маънавиятни ривожлантириш масалаларига етарли эътибор берилмоқда, деб айтолмаймиз. Айниқса, вилоятларда унга нисбатан лоқайдлик ва бепарволик билан қаралмоқда. Азалий қадриятларимиз келажак эгаси бўлган ёшлар онгига чуқур сингдирилмаяпти. Ёшлар ва ўсмирлар тарбияси билан чуқур шуғулланилмаяпти, тарбиявий аҳамиятга молик турли тадбирлар номигагина ўтказилаяпти, холос.

Халқнинг маънавий савиясини, онгини, ҳуқуқий маданиятини ошириш ҳақида жиддий қайғуриш, чора-тадбирлар ишлаб чиқиш лозим бўлади.

Ҳар қандай жамиятнинг асосини халқ ташкил этади. Агарда ўша жамият, ўша тузум халқни тан олмаса, шунингдек, унинг манфаатлари нуқтаи-назаридан келиб чиқиб, ўз сиёсатини юргизмаса охир-оқибат таназзулга юз тутади. Бунга бизнинг 70 йиллик тақдиримиз гувоҳдир. Шунинг учун ҳам Ўзбекистонда халқ маданияти, маънавияти, қадрияти ва руҳий-маънавий тараққиётига алоҳида эътибор берилмоқда. Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик марказининг ташкил этилиши, «Ўзбекистонда театр ва мусиқа санъатини янада ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармон, Республика Вазирлар Маҳкамасининг буюк истиқлолимизнинг беш йиллигига бағишланган «Ўзбекистон Ватаним маним» мавзуида қўшиқлар кўрик-танловини ўтказиш тўғрисида» қабул қилган қарори халқимиз маданий ҳаётида катта воқеа бўлди. Бундан кўзланган мақсад бугунги ҳур Ватанни улуғлаш, халқимизни буюк келажак сари чорлаш ва ёшларни бутун ифтихор билан Ватанни севишга, ардоқлашга, ҳимоя қилишга даъват этишдир.

Кишиларнинг маънавий етуклик даражаси юқори бўлган тақдирдагина улар ижтимоий ҳаётнинг тараққиёт қонунларини, ҳуқуқий давлат моҳиятини ва унинг инсониятга адолатли ҳаёт кечиришда ягона кафолат эканлигини чуқур идрок этиши мумкин. Чунки, ҳуқуқий давлат юксак маданиятни, юқори савиядаги маънавиятни талаб қилибгина қолмай, ўз навбатида у маънавий жиҳатдан комилликнинг белгиси ҳамдир. Демак, маънавият ва ҳуқуқий давлат муштарак мақсад йўлида бир-бирини ривожлантиради.

Биз орзу қилган ҳуқуқий давлат, яъни адолат қарор топади. Адолат эса машҳур донишманд Жалолиддин Давоний айтганидек, бировга нафрат кўзи билан қарашни маън этиб, ҳеч кимга ёмонлик соғинмасликни, тенглик ва ҳаққоният қоидаларига амал қилиш зарурлигини билдиради.

Азамат ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси тингловчиси.

ИСТИҚЛОЛИМИЗ ДАХЛСИЗДИР

Президент ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси вакиллари пойтахтимиздаги бир қанча маҳаллаларга ташриф буюрдилар.

Жумладан, Тошкент шаҳар, Яккасарой туманидаги Абдулла Авлоний номидаги маҳалла марказида бўлган маърифий-мафкуравий анжуманда Президент Ислом Каримовнинг Тошкентдаги Дипломатия корпуси ва журналистлар билан учрашувида сўзлаган нутқидан келиб чиқиб, ҳар бир фуқаронинг мустақил Ватан тақдири, истиқболи олдидаги масъулияти ҳақида эркин фикр алмашилди. Унда маҳалла оқсоқоллар кенгашининг раиси Т.Бекмуродов, фахрийлар кенгашининг раиси З.Қодиров, кекса жамоатчи олим Қ.Фозилхўжаев, академия тингловчилари С.Холиқназаров, Н.Жабборов, Яккасарой тумани ҳокими муовинлари Н.Насимов, Т.Қудратхўжаев ўзларининг бу борадаги фикр-мулоҳазаларини баён этишди.

Анжуман иштирокчилари Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистоннинг ўзига хос ва мос мустақиллик йўлидан собитқадамлик билан бориши ҳақидаги нуқтаи назарини қўллаб-қувватлаш, Россия Давлат Думасининг мазкур қарори эса, мустақил республикамиз учун дахлсизлиги, ҳеч бир коммунистик ташвиқот халқимизни она Ватан истиқлоли ва истиқболи сари кураш йўлидан чалғитолмаслиги ҳақида якдиллик билан қарор қабул қилдилар.

Н.ЖУМАЕВ.

ФАЙЗУЛЛА ХЎЖАЕВГА БАҒИШЛАБ

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси И.Мўминов номидаги Фалсафа ва ҳуқуқ институтида Ф.Хўжаев ҳаёти ва фаолиятига бағишланган илмий конференция ўтказилди.

Анжуманни институт директори А.Жалолов кириш сўзи билан очди. Институт бўлим мудири, ҳуқуқшунослик фанлари доктори Ж.Тошқулов «Файзулла Хўжаев — атоқли давлат арбоби» мавзуида маъруза қилди. Йиғилишда қатор таниқли профессор, олимлар ҳам сўзга чиқишиб, Файзулла Хўжаевнинг республикамиз тарихида тутган алоҳида ўрни ҳақида гапирдилар, у қолдирган меросни ўрганиш бўйича илмий-тадқиқот ишларини янада кенг кўламларда ривожлантириш лозимлигини таъкидладилар.

Э.ХЎЖАЕВ.

Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги Электромагнит мослашув маркази жамоаси Тошкент алоқа коллежи директори
Эркин НУРИТДИНОВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзшаҳарлараровавтотранс» РИЧБ жамоаси, Фарғона транспорт-экспедиторлик корхонасининг бошлиғи Мўминжон Мўйдинжоновга волидаи муҳтарамаси
ХАНИФАХОН аянинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ихтисослаштирилган акционерлик-тижорат «Пахта-банки»нинг жамоаси банкнинг Жиззах филиали бошлиғи Илҳом Шариповга отаси
Раҳмон ШАРИПОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси «Ўзбекистон» нашриёти жамоаси нашриётнинг «Қардош тиллар» таҳририяти мудири Машариб Сапаровга отаси
Сапарбой ЮСУПОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги Фанлари академиясининг сабзавот, полиз ва картошкачилик илмий-тадқиқот институти жамоаси биотехнология лабораторияси мудири Анвар Нуритдиновга акаси
ЭРКИН НУРИТДИНОВнинг
вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси қуйидаги ихтисосликлар бўйича 1996 йил учун аспирантура ва докторантурага қабул эълон қилади.

Аспирантурага:

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиш учун:

Молия, кредит ва пул муомилалари, Иқтисодий назария, Маркетинг, Сиёсат фалсафаси, Миллий адабиёт тарихи (ўзбек адабиёти), Давлат ҳуқуқи ва бошқарув, маъмурий ҳуқуқ, молия ҳуқуқи, Хорижий шарқ халқлари адабиёти, Бошқариш ва халқ хўжалигини ташкил этиш (менежмент), Сиёсий институтлар ва жараёнлар.

Докторантурага:

Молия, кредит ва пул муомилалари, Сиёсат фалсафаси, Миллий адабиёт тарихи (ўзбек адабиёти), Бошқариш ва халқ хўжалигини ташкил этиш (менежмент), Давлат ҳуқуқи ва бошқарув, маъмурий ҳуқуқ, молия ҳуқуқи, Иқтисодий назария, Маркетинг, Хорижий шарқ халқлари адабиёти.

Ҳужжатларни қабул қилиш муддати шу йил 15 майгача.

Маълумотлар олиш учун Академия аспирантура бўлимига мурожаат қилинг: телефонлар: 45-72-67, 45-94-02. Ўзбекистон проспекти 45.

• Сўз ҳақида сўз

ТАРИХИЙ ҲАҚИҚАТ ДЕБОЧАСИ

Бўрибой Аҳмедовнинг «Амир Темур» китобининг мазмуни билан танишар эканмиз, кўз ўнгимизда ҳазрат Соҳибқиронга бағишланган оддий тарихий роман эмас, балки бирламчи ёзма манбалар асосида тарихий ҳақиқатни хронологик кетма-кетликда, бадиий ифодада баён этган солнома гавдаланади.

Китоб Амир Темур тарихининг хронологик баёнидир. Айнан шу бугунги кунда бундай материални Амир Темур мухлисларига маълум бир системага солиб етказиб берилиши ўта долзарб ва муҳим воқеа. Муаллиф форс ва инглиз тилидаги манбаларнинг аслиятидан фойдаланган.

Асар уч қисмдан иборат. Унинг биринчи қисмини муаллиф «Улусдаги беқарорлик» деб номлаган. Мўғуллар истилосидан кейин Чиғатой улусига кирган Мовароуннаҳр, Еттисув, Қошғар, Шимолий Афғонистон ерлари Чиғатойхон авлодлари томонидан вилоятларга бўлиб ташланганлиги, улусни бошқариш ишида амирлар ва валиаҳдлар орасида гуруҳбозликлар авж олиб, халқ тинчлиги бузилиб, мамлакатда парокандалик кучайганлиги жуда бой материаллар асосида очиб берилган. 140 йил давомида феодал тарафбозликлар туфайли хонавайрон бўлган юрт ташвиши XIV асрнинг 60-йилларига келганда тарих майдонига Темурбекни келтириб чиқаради. Барлос турклариниинг ёш, жасур фарзанди Темурбек 25 ёшида чингизийларнинг парчаланган Чиғатой улуси чегараларида марказлашган ягона давлат барпо этиш мақсадида феодал ҳаётнинг барча аччиқ-чучукларига бардош берди. Унинг ҳаёти қил устида турганида ҳам қисматидан нолимади.

Темурбекнинг ўз қуролдошлари орасида доимо ажралиб туришининг заминида ҳам унинг олижаноблик фазилатлари ётар эди. Бўрибой Аҳмедов Амир Темур характерига хос бу хислатларни яхши оча билган.

Темур келажакдаги буюк мақсадларига эришиш йўлида тоғаси Амир Хожа барлос ёғийдан қўрқиб, Ҳисор томон кетиб қолганида ҳам у она-юрти Кешни ташлаб кетмади, мўғул хони Туғлуқ Темур хизматига кириб, бутун вужуди билан юрт ташвишида яшади. Б.Аҳмедов бу тарихий ҳақиқатни ота-ўғил (Тарағай Баҳодир билан Темурбек) ўртасидаги ажойиб мушоҳада билан кўрсатганки, китобхон кўз ўнгида халқимизга хос анъанавий удумлардан бирининг моҳияти очилган. Темурбек асосий мақсади йўлидаги ҳар бир ҳаракатида шароитни синчиклаб ўрганар, сўнг кучлар нисбатини ҳисобга олиб иш тутарди.

У азалий удумларни яхши билган ва уларга қатъий амал қилган. Масалан, Темурбек билан Амир Ҳусайн ўртасида қардошлик ва дўстлик ришталарига қарамай, улар тахт учун гоҳ очиқ, гоҳ хуфёна бир-бирларига қарши курашадилар. Бу курашда 1370 йилга келиб Темур ғолиб чиқди ва мамлакатнинг олий ҳукмронини белгилаш учун қурултой чақирилди. Қурултойда иштирок этган бекларнинг кўпчилиги ва Термиз сайидлари Темурбекни хонлик тахтига муносиб кўрсалар-да, Темурбекнинг ўзи чиғатойзода Суюрғатмишни қўлидан етаклаб, тахтга олиб боради ва ўртага ташланган оқ кигизга ўтқазиб, кигизнинг бир учини ўзи кўтаради. Бу унинг давлат масштабидаги ўта пухта сиёсатчи эканлигини кўрсатарди.

Мовароуннаҳрда Амир Темур ҳокимияти ўрнатилгач, у галдаги вазифа сифатида Чиғатой улусининг дастлабки чегаралари доирасида ўз давлатини тиклаш ва мустаҳкамлашга киришади. Б.Аҳмедов китобининг иккинчи қисми мана шу масалани ёритишга қаратилган. У «Эл-юртнинг эмину омонлиги деб» аталади. Китобнинг бу қисмида Хоразмни Чиғатой улусига қайтариш масалалари устидаги дипломатик муносабатлар ва жангу жадаллар ҳақида, Еттисув ва Қошғар муҳорибалари, Темур давлатининг шимолий чегаралари хавфсизлигини таъминлаш мақсадида Ўрусхонга қарши Тўхтамишни қўллаб—қувватлаш сиёсати, Шарқий Хуросон ва Эрон заминига уюштирилган икки йиллик ва уч йиллик уруш ҳаракатлари ҳақида воқеалар хронологик кетма-кетликда баён этилади. Амир Темурнинг бу борадаги ташқи сиёсати мамлакат хавфсизлигини таъминлашга, унинг сиёсий—ижтимоий ва иқтисодий ҳамда маданий ҳаётида барқарорликни барпо этишга қаратилган эди.

Китобнинг учинчи қисми «Жаҳонгирлик қисмати» деб номланган. Муаллиф бу қисмда Амир Темурнинг Эрон ва Ироқ устига қилган беш йиллик, Тўхтамишхонни узил-кесил тор-мор қилишга қаратилган 1395 йилги жангу жадаллар, Ҳиндистон муҳорибаси, Ироқу Араб ва Шомнинг фатҳ этилиши, Султон Боязид билан бўлган Анқара ёнидаги жанг ва буларда Амир Темурнинг ғолибона шон-шуҳрати жозибадор бўёқлар, мулоҳаза ва мушоҳадалар орқали баён этади.

Муаллиф ўз китобини Соҳибқироннинг жаҳонгирлик қисмати ҳақидаги ҳикояси билан якунлар экан, ўқувчи тасаввурида яна ўша жаҳонгашта Темур сиймоси намоён бўлади. Бўрибой Аҳмедов Амир Темур фаолияти билан боғлиқ бўлган жуда кўп тарихий воқеаларни манбалар асосида баён этиб, илм аҳли, тарихчилар ва бадиий адабиёт вакилларининг келажак ижодлари учун бой материал берса-да, лекин китобхон Амир Темур сиймосида эндиликда нафақат жаҳонгирни, балки буюк бунёдкор инсонни кўришни истайди. Хўш, буюк соҳибқироннинг бунёдкорлик фаолиятини очиб берувчи фактлар йўқми? Манбаъшунос олимларимиз, шахсан Бўрибой Аҳмедовнинг ўзи ҳам бу саволга ижобий жавоб беришига ишонамиз. Энди умумий гаплардан бирламчи манбалар асосида Амир Темурга хос фазилатларни биринчи навбатда илмий жамоатчиликка, қолаверса, кенг китобхонлар оммасига етказиш вақти келмадими?

Китоб якунида муаллиф «Абадиятга дахлдор» номи остида хотима ёзган. Унда Амир Темурнинг ўзга юртларга қилган юришларини маъқулламайди, аммо Темур жуда йирик ўрта аср феодал империясининг олий ҳукмдори бўла туриб, замонаси тақозо этган талабларга зид иш тутиши мумкин эмас эди, деган тўғри хулосага келади.

Б.Аҳмедов Амир Темур фаолиятига тўғри баҳо берабилиш асносида тарихда ўтган кўп ҳодисаларини эслатиб ўтади. Муаллиф Амир Темур шахсига баҳо беришда унинг юришларини тамоман босқинчилик, деб бўлмайди, деган хулосага келади. Чунки буларнинг натижаси ўлароқ, жуда кенг минтақада феодал бебошликларга барҳам берилди. Шарқ ва Ғарб мамлакатлари ўртасида савдо ва маданий алоқаларнинг хавф-хатарсиз ривожланишига шарт-шароит яратилди. Катта-катта савдо карвонларининг хавфсизлиги таъминланди. «Туркия масаласига келсак, — дейди муаллиф, — Султон Боязиднинг ўжарлик билан Темур нафсониятига тегиши—феодал жамияти олий ҳукмдорларига хос сиёсат—икки буюк туркий давлатлар манфаатини тўқнаштириб қўйди. Бу — табиий эди. Бундан Темур хоҳишига боғлиқ бўлмаган ҳолда Султон Боязид душманлари фойдаландилар».

Китобда Амир Темур хизматлари жуда яхши очиб берилган. Бироқ Соҳибқироннинг бунёдкорлик фаолияти—мамлакат ободончилиги, илм-фан ва маданиятга ҳомийлиги, унинг Самарқанд, Бухоро, Шаҳрисабз, Ясси ва қатор бошқа шаҳарларда бунёд эттирган осмонўпар меъморий қурилишлари, боғу роғлари ҳақида жуда қисқа маълумотлар бор, холос. Ўйлаймизки, темуршунос олим навбатдаги тарихий асарларида китобхонларнинг бу истакларини ҳисобга олади.

Биз Темур даври илм аҳли ҳақида, илмий ва адабий мактаблар ва уларнинг намояндалари ҳақида умумий тушунчаларгагина эгамиз. Бу масалада ҳам темуршунос олимларимиз бадиий адабиёт вакилларига аниқ манбалар асосида тегишли материалларни эълон қиладилар, деган умиддамиз.

А. АСҚАРОВ,
И. СУЛТОНОВ,
ЎзР ФА академиклари.

• СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ •

ФАРҒОНАДА КАТТА ТЕННИС

Фарғона республикамизнинг теннис бўйича халқаро турнирлар ўтказиладиган марказларидан бирига айланиб бормоқда. Ўтган йили саттелит турнирининг мусобақалари муваффақият билан ўтказилган эди. Энди бу мусобақалар бир поғона юқорига кўтарилди. Челленжер деб аталувчи бу халқаро теннис турнири шу йилнинг 19-27 апрель кунлари муҳташам «Истиқлол» теннис мажмуида ўтказилади.

Халқаро мусобақада дунёдаги 23 давлатдан таниқли теннисчилар иштирок этиши кутилмоқда. Турнирга АҚШ, Исроил, Франция, Германия, Бельгия, Япония, Австрия, Италия каби теннис ривожланган давлатлардан иштирокчилар келишади. Таниқли спортчиларни, меҳмонларни, ҳакамларни, мухлисларни кутиб олишга барча шарт-шароитлар муҳайё қилинди. Журналистлар учун матбуот маркази ҳозирдан иш бошлаб юборди. Мусобақа кунлари халқаро сўзлашув алоқаси, нусха кўчириш ускуналари уларнинг хизматида бўлади.

Халқаро талабларга жавоб берадиган марказий кортлардан ташқари унга ёндош бешта корт Франциянинг «Ханлеко» фирмаси билан ҳамкорликда меъёр талабларига мос этиб таъмирланди ва жиҳозланди.

Халқаро турнир кунлари Фарғона университетининг 40 нафардан зиёд тилмоч қизлари жаҳоннинг турли тилларида хизмат кўрсатадилар. Фарғона катта теннис байрамига тахт.

Набижон СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«СИТОРА» — ҒОЛИБ

Бухорода хотин-қизлар командалари ўртасида чим хоккей бўйича халқаро мусобақа бўлди. Таиланд, Қозоғистон ва Ўзбекистон терма командалари ҳамда Бухоронинг «Ситора» клуби иштирокидаги беллашувда бухоролик қизлар биринчи ўринни эгаллади.

ҲАМЮРТИМИЗ ОСИЁ РЕКОРДИНИ ЎРНАТДИ

Японияда оғир атлетика бўйича Осиё чемпионати баҳслари якунланди. Унда ҳамюртларимиз муваффақиятли қатнашишди.

Оғир вазнлар баҳсида самарқандлик Григорий Лейбман штангани даст кўтаришда 195 килограмм натижа кўрсатиб, Осиё рекордини ўрнатди. Оғир атлетикачиларимиз чемпионатнинг битта «олтин», иккита «кумуш», учта «бронза» медалини қўлга киритишди.

Ш.РЎЗМОНОВ.

• Тўйхат ўрнида

КАМОЛОТ

Шоир ва драматург Ҳайдар Муҳаммад юзлаб қўшиқлари ва қатор саҳна асарлари билан ўзбек адабиёти ва санъатига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

Унинг ниҳоятда оммалашиб кетган «Хатларим етмасмикан», «Ёзган хатинг қўлимда», «Тошқабрлар», «Томчилар» каби қўшиқлари чет элларда ҳам машҳур.

250 га яқин қўшиғи Ўзбекистон радиосининг олтин фондида сақланади. Адибнинг кўпгина саҳна асарлари республика ва умум Европа танловларининг, «Туркистон — умум уйимиз» деб номланган мустақиллик сценарийси эса Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги танловининг ғолибидир. Яна қатор драматик асарлари шу кунгача республика, вилоят ҳамда қўшни мамлакатлар театрлари саҳналаридан тушмай келмоқда. Ҳамза театрида намойиш этилган. «Хотинлар гапи» дан чиққан ҳангома» комедияси асосида «Темир эркак» фильми суратга олинган. У театршуносликка оид илмий-ижодий китоблар муаллифи ҳамдир.

Ҳайдар Муҳаммад таржимасида озарбайжон драматурги Анорнинг «Занжир ёки қиёфалар» (Муқимий театрида), туркман драматурги Ҳ.Мухторнинг «Неварали келин» (Самарқанддаги Ҳ.Олимжон номли театрда), бошқирд драматурги Фарид Богдановнинг «Тунги меҳмон» (Ҳамза номли театрда) спекталлари тайёрланмоқда. Шунингдек, унинг таржимасидаги рус драматурги Михаил Ворфоломевнинг «Эрмон» драмаси асосида радиопостановка тайёрланган.

Ана шундай тиниб-тинчимас ижодкор бугун 60 ёшга тўлди. 60 ёш ижодкор учун айни камолот палласидир. Ишончимиз комилки, Ҳайдар ака бундан буён ҳам баркамол асарлар яратаверади.

Г.ҲУСАНОВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

САРҲАДЛАРИМИЗ ҲИМОЯСИ ИШОНЧЛИ ҚЎЛЛАРДА

Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари жангчиларининг фаолияти ҳақида фикр юритар эканмиз, туну кун демай, она-табиатнинг ҳар қандай об-ҳаво шароитига қарамай, радиолокация станциялари экранлари олдида, ракеталар бошқарув пунктларида жанговар навбатчиликда — беғубор осмонимиз ҳимоясида туришган зукко командирлар-у, моҳир аскарлар беихтиёр кўз ўнгимизда намоён бўлади.

Тажрибали зобит майор А.Волков командирлик қилаётган бўлинма ҳам Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари таркибига киради. Мазкур ҳарбий жамоанинг аъзолари ҳам ўз конституциявий мажбурияти, она-Ватан ва Ўзбекистон халқи олдидаги бурчларига содиқ бўлиб, мустақил мамлакатимизни ишончли ҳимоя қилишдек масъулиятли ва шарафли вазифаларини сидқидилдан адо этишяпти. Ўз постларида туну кун сергак туришибди.

— Шахсий таркибимиз орасида қисқа муддат ичида ўз касбининг моҳир усталари бўлиб етишган посбонлар жуда кўп, — дейди майор А.Волков. — Бундай зийрак ва уқувли аскарларга ҳар қандай мураккаб жанговар вазифани ҳам бемалол ишониб топширса бўлади.

Расчёт командири сержант Мирза Мирходиев, планшетчи оддий аскар Тўлқин Бобоқулов сингари жуда кўплаб йигитлар ўз ҳарбий қасамёдига оғишмай амал қилиб, жанговар, ижтимоий-сиёсий, жисмоний ва бошқа тайёргарликларда юксак натижаларни қўлга киритиб, ҳарб илми сир-синоатларини пухта эгаллаб келишаётган жангчилар сирасидандир. Ҳозирда қизғин олиб борилаётган ўқув мавсумининг якуний синовлари ҳам шахсий таркибимизда етук малакали мутахассислар етишаётганлигидан далолат бераяпти.

Дарҳақиқат, бўлинма аъзолари фаолияти билан танишар эканмиз, зобитнинг сўзлари асосли эканлигига тўла ишонч ҳосил қиламиз. Масалан, сержант Мирза Мирходиевни олайлик: хизматининг илк кунлариданоқ ҳарбий санъатни пухта ўзлаштиришга қатъий қарор қилган бу жангчи мавсумий ўқув машғулотларнинг якуний синовларида мунтазам ютуқларга эришиб, жамоаси муваффақиятига улкан ҳисса қўшди. Яхши хулқи, тартиб-интизомлилиги, меҳнатсеварлиги билан ўрнак кўрсатди. Натижада кичик сержант, сўнгра сержант унвонини олишга мушарраф бўлди. Расчёт командири лавозимига тайинланди.

Ҳозирда у нафақат ўз ҳарбий маҳоратининг, шунингдек расчёт аъзоларининг барчасининг ҳам малакаларини ошириш учун тинимсиз ҳаракат қиляпти ва бунга эришаяпти. Жанговар ўқув машқлари ҳамда синов машғулотларида шахсий таркиб қўлга киритаётган аъло натижалар бундан далолатдир.

— Бизнинг мақсадимиз, — дейди сержант, —Амир Темур, Жалолиддин Мангуберди, Мирзо Бобур каби буюк аждодларимиз анъаналарига ҳамиша содиқ бўлиб, она-Ватанимиз ҳаво сарҳадларини мустаҳкам ҳимоя қилишдир. Бунинг учун ҳарб илми санъатини пухта эгаллай бориб, ўз постимизда сергак турибмиз.

Бухоролик оддий аскар Тўлқин Бобоқулов ҳам ана шундай фидойи жангчилардан бири. У барча тайёргарликларда фаол иштирок этиш билан бирга, жамоат ишларида ҳам жонбозлик кўрсатаяпти. Жумладан, бўлинма деворий газетасига сайқал бериш, уни турли расмлар билан безаш — ранг-баранглигини оширишда салмоқли ҳисса қўшиб, ўзининг меҳнатсеварлиги ва хушфеъллиги билан сафдошлари ҳурматига сазовар бўлаяпти. Уқувлилиги, тартиб-интизомлилиги туфайли командирларининг олқишини эшитаяпти.

— Қарийб бир йил хизматим мобайнида қанчалик ютуққа эришган бўлсам, — дейди оддий аскар Т.Бобоқулов, —бу авваламбор зобит ва кичик командирларимиз ҳамда тажрибали сафдошларимнинг саъй-ҳаракати, ёрдами туфайлидир. Шу боис улардан жуда-жуда миннатдорман. Мен армияда ҳарбий санъатни эгаллаш билан бирга кўплаб дўстлар ҳам орттирдим, она-Ватан ва ота-онам қадрига етишни том маънода билдим.

Ҳа, армияни бежиз ҳаёт мактаби, дейишмайди. Бу мактаб ҳадисини олган ҳар бир ўғлон чин инсон, Ватаннинг ҳақиқий посбони бўлиб етишиши, мустақил Ўзбекистонимиз сарҳадларини ишончли ҳимоя қила олиши, шубҳасиз.

Х.ЖУМАНАЗАРОВ, майор.

Суратларда: сержант М.Мирходиев расчёти шайлик сигнали бўйича ҳаракат қилаяпти; оддий аскар Т. Бобоқулов планшетда нишонни кузатмоқда.
Суратлар муаллифи В.БАГАЕВ.

Республика улгуржи-чакана «Олмос» савдо бирлашмасининг Термиз шаҳридаги 11-сон дўконига берилган муҳр бекор қилинади.

КОРХОНА РАҲБАРЛАРИ ЭЪТИБОРИГА
ТАШКИЛОТ
Оқ эмаль, пол эмали ва бошқа турдаги бўёқлар: олифа, чинни, сопол, сирли ва биллур идишлар, белкурак, паншаха, тирмалар, челаклар;
Паласлар, кимёвий ювиш воситалари, биллур қандиллар;
Никелланган қошиқ, вилка, чой қошиқлар, ҳар хил ўлчамдаги михлар, шипингалет, ошиқ-мошиқлар, электр дазмол, плиткалар, ҳар хил рангдаги кафеллар, кийим иладиган вешалка ва бошқа хўжалик моллари
СОТАДИ.
Ҳисоб-китоб пул ўтказиш йўли ёки нақд пул билан амалга оширилиши мумкин.
МАНЗИЛ: Янгийўл шаҳри, Самарқанд кўчаси, 96-уй. тел. (260) 7-26-94 Тошкент 30-43-07

АҲОЛИ ВА КОРХОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!
Шу кунларда республикамизнинг барча алоқа бўлимларида Ўзбекистон Республикаси ҳамда хорижий мамлакатлар даврий нашрларига 1996 йилнинг иккинчи ярми учун обуна қабул қилиш давом этмоқда.
Кундалик воқеалардан хабардор бўлишни истасангиз тезроқ обуна бўлишга шошилинг! Нашрларни обуна йўли орқали олиш ҳам вақтингизни, ҳам ҳамёнингизни тежайди.
Маълумотлар учун тел: 34-83-87, 33-67-71.
Республика Матбуот тарқатиш маркази.

ТАШКИЛОТ
исталган қувватга эга бўлган ва турлича ишлайдиган (асинхрон, синхрон, коллекторли, ўзгармас ток, генератор, стартер) электр двигателларини таъмирлашни ташкил этади.
ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТИБ ОЛАДИ:
металл прокати, автошиналар, яроқли ёғоч-тахта, битум, озиқ-овқат маҳсулотлари, шимиладиган лаклар, ГАЗ-24-10 нинг двигатели каробкаси билан, мебель, мебель гарнитуралари, чармли ястанма ўриндиқлар, болгаркалар, 75 КВтдан 160 КВтгача бўлган электрдвигателлар.
ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:
турли русум ва қувватга эга электр двигателлари, эритгич - 646, қопланган кир ювиш порошоги, диаметри 300 мм пўлат қувурлар (Россияда ишлаб чиқарилган), ЛБ-40, ДРЛ-250, 400, 500 Вт лампалар, турли кафеллар, бабинага ўралган пахтали ип, рубероид, КАЗ дизель автомобили (прицепи билан), 1000-1200 диаметрли трубалар.
Савдода ишхона, юмшоқ, ётоқхона гарнитури, девор мебеллари, ОХП-10 ўт ўчириш воситалари, поронит, диаметри 6 мм симлар.
ҲАҚ ТЎЛАШ ШАКЛИ ИХТИЁРИЙ.
Маълумот учун қуйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинг: Чирчиқ шаҳар коди - 37171, тел.: 536-84, 533-37.

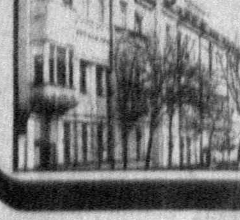
ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.
Эълонлар 36-09-25, Вахтёр-33-10-60

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Т. Долиев.
Навбатчи — А. Абдурахмонов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0200 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топшириш вақти—21.00 Таҳририятда ҳажми 7 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топширилди — 22.00. 1 2 3 4 5 6